

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร
ของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป
เขตภาคเหนือ

ปริญาพนธ์
ของ
รวม พุ่มแพ่ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

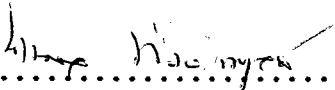
กุมภาพันธ์ 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191766

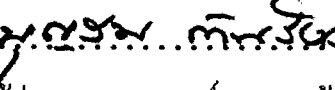
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้เรียบร้อยแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการควบคุม

.....

ประธาน

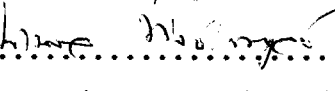
(อาจารย์เนงนวล พงษ์ไพบูลย์)

.....

กรรมการ

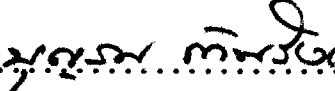
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร)

คณะกรรมการสอบ

.....

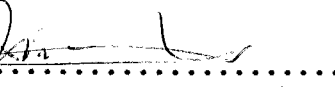
ประธาน

(อาจารย์เนงนวล พงษ์ไพบูลย์)

.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร)

.....

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

ที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริสุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 13 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2537

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องและสำนวนภาษาด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก อาจารย์ณงนวล พงษ์ไพบูลย์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วา พันธ์เมฆา กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณคุณพิมพ์ เมฆสวัสดิ์ คุณดวงกมล อุ่นจิตติ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ความช่วยเหลือและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์ทุกท่านรวมทั้ง เกษตรอำเภอบุศรัณย์ อำเภอบึงสามพัน และประมงอำเภอบึงสามพัน ในเขต 17 จังหวัดภาคเหนือทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณพวงแก้ว บุณนาค ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญ และพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่ร่วมเรียนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนพนาพิทยาคม เชียงราย และกรมสามัญศึกษา ที่ให้โอกาสและสนับสนุนผู้วิจัยในการลาศึกษาต่อครั้งนี้

รวม พุ่มพวง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ภาคเหนือ	9
การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น	11
สารนิเทศ	15
ความหมายของสารนิเทศ	15
ความสำคัญของสารนิเทศ	16
แหล่งสารนิเทศ	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
งานวิจัยในต่างประเทศ	19
งานวิจัยในประเทศ	22
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	26
กลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	26
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	33

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	165
บรรณานุกรม	182
ภาคผนวก	187
ประวัติย่อของผู้วิจัย	197

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดระหว่างปีพ.ศ. 2530-2535	
เขตภาคเหนือ	27
2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด ประเภทเกษตรกรและ	
สาขาอาชีพการเกษตร	29
3 รายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ประเภทเกษตรกร อายุ	
ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและ	
รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อปี	33
4 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 2 ประเภท เขตภาคเหนือ	40
5 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและ	
เกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ	44
6 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ	
เกษตรกรทั้ง 2 ประเภท	48
7 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ	
เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ	52
8 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ	
จำแนกตามประเภทเกษตรกร	58
9 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	
จำแนกตามประเภทเกษตรกร	63
10 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	
จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	69
11 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่าง	
ที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง	81

12	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	85
13	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น ที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง	97
14	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	99
15	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป ที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง	111
16	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรรวมทั้ง 2 ประเภท จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	116
17	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง .	127
18	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	133
19	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรดีเด่นที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง	144
20	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร	152
21	เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่าง	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลักมาแต่ดั้งเดิมการเกษตรจึงเป็นแหล่งอาชีพสำคัญที่รองรับแรงงานส่วนใหญ่ของประชากรไว้ นอกจากนี้แล้วภาคเกษตรกรรมยังเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยงประชากรภายในประเทศ และส่งเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศสามารถส่งไปต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย

ปัจจุบันประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320,696 ล้านไร่ ปี 2531 มีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร 147,800 ล้านไร่ เนื้อที่ป่าไม้ 89,900 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่ล่าคลอง หนอง บึงและทุ่งหญ้าอื่น ๆ 82,996 ล้านไร่ สำหรับเนื้อที่ถือครองการเกษตรโดยรวมทั้งตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 มีปริมาณสูงขึ้น กล่าวคือ เริ่มแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ปี 2504 มี 64,531 ล้านไร่และฉบับที่ 6 ปี 2531 มี 147,800 ล้านไร่ โดยมีอัตราส่วนการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในอัตราร้อยละ 3.54 พื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทำให้ความต้องการใช้พื้นที่เพื่อทำการเกษตรมากขึ้น จึงเป็นผลทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงทั้งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายจัดสรรให้เป็นที่ดินของราษฎรอยู่แล้ว ในด้านประชากรเกษตรของประเทศไทยนั้น ปี 2504 มีจำนวน 20 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 74 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และมีแรงงานเกษตรประมาณ 11.6 ล้านคนหรือร้อยละ 82 ของแรงงานทั้งประเทศ และจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา จำนวนประชากรเกษตรเพิ่มขึ้นโดยตลอด กล่าวคือ ในปี 2534 มีจำนวนประชากรเกษตร 35.85 ล้านคน แต่มีเปอร์เซ็นต์ต่อประชากรทั้งประเทศลดลงเหลือเพียงร้อยละ 62 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2535 : 11, 29) และปรากฏว่าจำนวนของประชากรเกษตรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นเอง ("ตีแผ่ชีวิตชาวนา....นำวิกฤตมาคิด". 2535 : 9)

จากการที่อาชีพการเกษตร เป็นอาชีพที่มีความหมาย และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงเป็นสาเหตุให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญและสนใจต่ออาชีพนี้เป็นพิเศษ สำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบันจากเอกสารค่าแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 (2535 : 13-16) ถึงแนวทางที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการเกษตรของประเทศไว้ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งสภาการเกษตรแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐบาลและธุรกิจภาคเอกชน ในการประสานนโยบายการผลิต การแปรรูปผลผลิตและการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร
2. ปรับปรุงระบบการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศตลอดจนส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสม การเลี้ยงปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง รวมทั้งการทำประมงร่วมกับต่างประเทศ
3. เร่งรัดพัฒนา แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำในไร่นา ตลอดจนการกระจายการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งปรับปรุงการบริหารการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ เพื่อการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้และเกษตรกร ที่ครอบครองทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐประเภทต่างๆ ให้ได้โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 4 ล้านไร่
5. สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และระบบการเกษตรกรรมให้ทันสมัยและก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ตลอดจนจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดหา การพัฒนาเทคโนโลยีและการกระจายพันธุ์ที่มีคุณภาพให้แก่เกษตรกรด้วย
6. สนับสนุนการพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่เชื่อมโยงระบบสหกรณ์และองค์กรของเกษตรกรทุกรูปแบบให้เข้มแข็งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของเกษตรกรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยเน้นการฝึกอบรมและการฝึกอาชีพให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
7. สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบกิจกรรมเสริมนอกภาคเกษตรให้มากขึ้น โดยเผยแพร่

ความรู้ในการปรับปรุงสินค้าเกษตร

8. ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขภาวะหนี้สินของเกษตรกร ด้วยการจัดให้มีสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรรายย่อย
9. เพิ่มมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง
10. ปรับปรุงระบบข้อมูลและข่าวสารการเกษตรให้ทันสมัย ถูกต้องและรวดเร็วทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

จากข้อสรุปนโยบายของรัฐบาลที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ารัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการเกษตรและพยายามที่จะช่วยเหลือให้เกษตรกรได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยรัฐบาลได้มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรด้วยการดำเนินการในหลายด้านโดยสรุปคือ การจัดตั้งสภาการเกษตรแห่งชาติ การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การพัฒนาสถาบันเกษตรกร การปรับปรุงคุณภาพของเกษตรกร การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ ตลอดจนการปรับปรุงระบบข้อมูลและข่าวสารการเกษตร หรือระบบสารสนเทศทางการเกษตร เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรได้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ แต่ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า จำนวนเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นและเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จนั้น ก็มีผลมาจากการหาวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการนำวิชาการแผนใหม่ที่เหมาะสมมาปรับใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งเป็นผลมาจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ที่ช่วยเหลือและส่งเสริมเกษตรกรหัวก้าวหน้าทุกสาขาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรโดยทั่วไป เกษตรกรตัวอย่างนี้เราเรียกว่า เกษตรกรดีเด่น ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ทำการคัดเลือกเกษตรกรจาก 6 สาขาอาชีพการเกษตร คือ อาชีพทำนา อาชีพทำสวน อาชีพทำไร่ อาชีพเลี้ยงสัตว์ อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และอาชีพปลูกสวนป่า จากทั่วประเทศที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยให้ระดับอำเภอเสนอชื่อให้ระดับจังหวัดพิจารณาคัดเลือกให้เหลือสาขาละ 1 ราย แล้วส่งให้ระดับกรม และระดับกระทรวง พิจารณาคัดเลือกให้เหลือเพียงสาขาอาชีพละ 1 ราย เพื่อตัดสินให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับชาติประจำปี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ม.ป.ป. : 1-2) และเข้ารับพระราชทานโล่รางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ

นังคัลแรกนาขวัญเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2534 : คำนำ)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การประกอบอาชีพการเกษตรนั้น มีปัจจัยหลายอย่างส่งผลถึงคุณภาพและปริมาณผลผลิต เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ยา ปุ๋ย พันธุ์ การคมนาคมขนส่ง เครื่องมือทางการเกษตร และอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่านอกจากสิ่งที่กล่าวมาแล้ว สารนิเทศด้านการเกษตรก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การประกอบอาชีพการเกษตรประสบความสำเร็จตามที่กล่าวข้างต้น เพราะปัจจุบันนี้โลกกำลังเข้าสู่ยุคใหม่ คือ ยุคข่าวสาร ในชีวิตประจำวันมีข่าวสารหรือสารนิเทศ เผยแพร่ออกมาอย่างมากมายและรวดเร็ว สารนิเทศที่บันทึกไว้นั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อรัฐบาล วงการธุรกิจ การวิจัยและต่อบุคคลทั่วไป ซึ่งบุคคลทั่วไปนั้นต้องการสารนิเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. 2526 : 26-27)

สารนิเทศนับว่ามีความสำคัญที่ช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ จากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลหนึ่ง จากองค์กรหนึ่งไปสู่องค์กรหนึ่ง จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางเริ่มต้นงานใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ประเทศที่เจริญแล้วต่างตระหนักถึงความสำคัญของสารนิเทศ และส่งเสริมให้มีการนำสารนิเทศไปใช้ เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางเพราะสารนิเทศมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้นทุกที การขยายตัวอย่างรวดเร็วของวิทยาการต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าของสื่อมวลชน ทำให้สารนิเทศเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็ว บุคคลจำเป็นต้องปรับตัวเองเพื่อให้ทันกับความเพิ่มพูนของวิทยาการด้วยการรู้จักวิธีการค้นหาสารนิเทศและรู้จักแหล่งสารนิเทศ เพื่อให้ตนเองสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เทพิน จิรคุณเดชะ. 2532 : 20) อีกทั้งโดยที่เกษตรกรเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศและอยู่ในชนบท ซึ่งกล่าวได้ว่าอาศัยอยู่ในชุมชนที่ขาดบริการห้องสมุดหรือมีบริการห้องสมุดไม่เพียงพอ แต่ชาวชนบทก็เป็นกลุ่มที่มีความต้องการและใช้สารนิเทศเช่นกัน (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530 : 2)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทราบว่าเกษตรกรระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไปเขตภาคเหนือ มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอย่างไร มีความแตกต่างกันหรือไม่ ประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของ บุคคล หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือสถาบันที่ให้บริการสารนิเทศด้านการ

เกษตร เป็นต้น ได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการให้บริการสารสนเทศด้านการเกษตรแก่เกษตรกรต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตาม ประเภทของเกษตรกรและสาขาอาชีพของเกษตรกร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการใช้แหล่งสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ และ ความแตกต่างของการใช้แหล่งสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ ที่มี ประเภท และสาขาอาชีพ การเกษตรต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2535 ใน 5 สาขาอาชีพการเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด เขตภาคเหนือ ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2535 ใน 5 สาขาอาชีพการเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายสุ่มมาสาขาละ 6 คน รวม 30 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายจากเกษตรกรทั่วไปที่ประกอบอาชีพการเกษตรสาขานั้นเดียวกันและอยู่ในภูมิลำเนาเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด อีกสาขาละ 6 คนรวม 30 คน ซึ่งรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ประเภทของเกษตรกร

3.1.1.1 เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด

3.1.1.2 เกษตรกรทั่วไป

3.1.2 สาขาอาชีพการเกษตร

3.1.2.1 ทำนา

3.1.2.2 ทำไร่

3.1.2.3 ทำสวน

3.1.2.4 เลี้ยงสัตว์

3.1.2.5 เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร

3.2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร

4. เขตภาคเหนือ หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่กำหนดโดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัด คือ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2534 : คำนำ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร หมายถึง แหล่งที่ให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง ทางด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุ บุคคล สถาบันและ แหล่งสารนิเทศอื่นๆ ได้แก่ ห้องสมุด กิจกรรม การสาธิต งานวันเกษตร เป็นต้น

2. การใช้แหล่งสารนิเทศ หมายถึง ความมากน้อยในการใช้ประโยชน์จากแหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตรแต่ละชนิด เพื่อนำสารนิเทศที่ได้ไปใช้ให้เกิดผลต่อตนเองในการประกอบอาชีพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะวัดด้วยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ หมายถึง ข้อขัดข้องหรือสิ่งที่ไม่ได้รับความ สะดวกในการค้นหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศ

4. ประเภทของเกษตรกร หมายถึง เกษตรกร 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด และเกษตรกรทั่วไป

4.1. เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักใน 5 สาขา คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และได้รับการพิจารณา คัดเลือกจากจังหวัดต่างๆ ในเขตภาคเหนือ ให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด

4.2. เกษตรกรทั่วไป หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักโดยทั่วไป ใน 5 สาขา คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งมีภูมิลำเนาเดียวกับ เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด เขตภาคเหนือ

5. สาขาอาชีพการเกษตร หมายถึง ชนิดของการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งมี 5 สาขา คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

5.1. ทำนา หมายถึง สาขาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่ปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก

5.2. ทำไร่ หมายถึง สาขาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย ถั่วเหลือง กล้วย ถั่วลิสง มันสำปะหลัง ฝ้าย ปอ หอมแดงและกระเทียม เป็นอาชีพหลัก

5.3. ทำสวน หมายถึง สาขาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่ปลูกพืชสวน เช่น ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง ลำไย ลำไย ส้ม ทุเรียน มะขามหวาน ไม้ดอกไม้ประดับและผักต่างๆ เป็นอาชีพหลัก

5.4. เลี้ยงสัตว์ หมายถึง สาขาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่เลี้ยงปศุสัตว์ เช่น สุกร

กระบือ โค เป็ด ไก่และนกกระทา เป็นอาชีพหลัก

5.5. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หมายถึง สาขาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น กบ กุ้ง ปลา ตะพาบน้ำ เต่าและจระเข้ เป็นอาชีพหลัก

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
2. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
5. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
6. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
7. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
8. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เสนอเนื้อหาตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1 ภาคเหนือ
- 2 การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น
- 3 สารนิเทศ
 - 3.1 ความหมายของสารนิเทศ
 - 3.2 ความสำคัญของสารนิเทศ
 - 3.3 แหล่งสารนิเทศ
- 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

ภาคเหนือ

เมื่อ พ.ศ. 2520 คณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติได้กำหนดให้แบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยออกเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ ซึ่งการแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์นี้อาศัยหลักเกณฑ์สำคัญ 2 ประการ คือ เรียกชื่อภูมิภาคตามทิศทางที่ตั้งและเรียกชื่อตามการรวมกลุ่มจังหวัดที่มีลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกันในแต่ละภาค โดยที่ภาคเหนือจะประกอบไปด้วยจังหวัดต่างๆ รวม 9 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา น่าน แพร่และอุตรดิตถ์ (ภูมิลักษณะประเทศไทย. 2534 : 5, 7-8, 19) และตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 เป็นต้นมานั้น ได้กำหนดว่า ภาคเหนือประกอบด้วย จังหวัด 17 จังหวัด คือ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์

พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี (สยามออลมาแนค 2533-2534. 2534 : 451, 454) ส่วนกรมอุตุนิยมวิทยา (2530 : 1-3) ได้แบ่งภูมิประเทศของประเทศไทยตามลักษณะอุตุนิยมวิทยาออกเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ได้กำหนดว่า ภาคเหนือประกอบด้วย 15 จังหวัด คือ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย และอุตรดิตถ์

ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในเรื่องที่เกี่ยวกับการเกษตรของประเทศ ได้แบ่งพื้นที่ของประเทศตามลักษณะภูมิประเทศออกเป็น 6 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยกำหนดว่าภาคเหนือประกอบด้วยพื้นที่ใน 17 จังหวัด ซึ่งแบ่งออกเป็นภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน และภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด คือ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางระบบเศรษฐกิจและสังคมของภาคเหนือตอนบน และจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่าง ลักษณะภูมิประเทศของภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่จะเป็นเทือกเขาสูง และลักษณะเป็นที่สูง ต่อมาเป็นที่ดอน ที่ลุ่มมีน้ำน้อย พื้นที่บนเขาจะเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญและเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขาหลายเผ่าซึ่งอพยพมาจาก พม่า จีน สำหรับภาคเหนือตอนล่างจะเป็นพื้นที่ลุ่มเป็นส่วนใหญ่

ในด้านระบบการผลิตของภาคเหนือนี้ พืชที่ผลิตจากภาคเหนือเมื่อพิจารณาในภาพรวมประกอบด้วย ถั่วเขียว ถั่วเหลือง และถั่วลิสง ในขณะที่ข้าวกับภาคเหนือสามารถผลิต ข้าวโพด ฝ้าย และงา ได้ในอัตราประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ผลิตได้ทั้งประเทศคือปี คือ ประมาณ 1 ล้านตัน 4 หมื่นตัน และ 1 หมื่นตันตามลำดับ สำหรับข้าวสามารถผลิตได้ตลอดปีในปริมาณที่มากกว่า 5 ล้านตัน หรือร้อยละ 30 ของผลผลิตทั้งประเทศ ยาสูบประกอบไปด้วยพันธุ์เวอร์จิเนียและพันธุ์เบอร์เลย์ ซึ่งเป็นพืชที่สามารถผลิตได้เพียงในภาคเหนือเท่านั้น นอกจากนี้ภาคเหนือยังเป็นภาคที่สามารถผลิตพืชผักที่สำคัญภาคหนึ่งของประเทศเพราะมีเนื้อที่ปลูกผักถึง 617,749 ไร่และร้อยละ 83 ปลูกพืชผักที่สำคัญ ได้แก่ พริก กระเทียม หอม แดงกวา และผักกาดหัว ผลไม้ที่ปลูกในภาคเหนือ คือ มะม่วง ส้ม

ลำไย ลิ้นจี่ ซึ่งสามารถผลิตได้ชนิดละ 120 ล้านกิโลกรัมต่อปี 85 ล้านกิโลกรัมต่อปี 20 ล้านกิโลกรัมต่อปีและ 7 ล้านกิโลกรัมต่อปี ตามลำดับ ผลไม้ที่ผลิตรองลงมา ได้แก่ มะขาม และสับปะรด

ในด้านปศุสัตว์ภาคเหนือเลี้ยง โค กระบือ และสุกร ไม่ต่ำกว่าชนิดละ 1 ล้านตัวหรือคิดเป็นร้อยละ 20-25 ของสัตว์ใหญ่ที่ผลิตในประเทศ แต่ปริมาณสัตว์ที่ผ่านการฆ่าและโดยเปรียบเทียบับจำนวนสัตว์เลี้ยงในภาคเหนือส่วนมากส่งออกเพื่อบริโภคนอกภาคเหนือ ส่วนด้านการประมง จำนวนปลาที่จับได้ตลอดปีโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 10-15 ของจำนวนปลาทั้งหมดที่จับได้ของประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2534 : คำนำ, 1-3)

ส่วนสภาพภูมิอากาศ ภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

1. ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมและสิ้นสุดประมาณเดือนกันยายนหรือต้นเดือนตุลาคม เป็นช่วงเวลาประมาณ 4-5 เดือน โดยจะมีฝนตกชุกที่สุดในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายนซึ่งปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยในช่วงนี้จะมีประมาณ 224-238 มิลลิเมตร
2. ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงเวลาประมาณ 3-4 เดือน ในฤดูนี้ภาคเหนือจะมีอากาศหนาวจัด โดยจะหนาวที่สุดในระยะปลายเดือนธันวาคมและต้นเดือนมกราคมของทุกปี อุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 18.5-22.8 องศาเซลเซียส
3. ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน โดยอุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงแรกของฤดู และจะร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายนซึ่งมีอุณหภูมิเฉลี่ย 30.6-33.5 องศาเซลเซียส (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2534 : 2)

การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น

เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ผลงานดีเด่น อีกทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพแก่บุคคลอื่นๆ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงจัดให้มีการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติขึ้น ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน เพื่อเข้ารับพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ปลายฟ้าที่ประทับท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ม.ป.ป. : 1-4)

โครงการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ

ดำเนินการโดย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อค้นหาบุคคลที่มีผลงานทางการเกษตรดีเด่นที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ บำเพ็ญคุณประโยชน์เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของส่วนรวม
- 1.2 เพื่อส่งเสริมให้บุคคลที่มีผลงานดีเด่น ได้ทำงานด้วยความอดุสาหะ มานะ พยายามและพร้อมที่จะแข่งขันกันสร้างผลงานให้เป็นที่ปรากฏแก่สาธารณชน
- 1.3 เพื่อยกย่องเกียรติคุณให้ปรากฏและยึดถือเป็นตัวอย่างในแนวทางการปฏิบัติงานของบุคคลอื่นต่อไป

2. ลักษณะของบุคคลที่ควรได้รับการคัดเลือก

- 2.1 ผลงานดีเด่นสามารถช่วยแก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรโดยทั่วไป
- 2.2 เกษตรกรยอมรับ และพร้อมที่จะถือเป็นตัวอย่างในแนวทางปฏิบัติต่อไป

3. สาขาการคัดเลือก แบ่งเป็น 6 สาขา ตามอาชีพการเกษตร คือ

- 3.1 อาชีพทำนา
- 3.2 อาชีพทำสวน
- 3.3 อาชีพทำไร่
- 3.4 อาชีพเลี้ยงสัตว์
- 3.5 อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 3.6 อาชีพปลูกสวนป่า

4. การดำเนินงาน

การดำเนินงานคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้ คือ
ระดับจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นหนึ่งชุด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำจังหวัด เป็นกรรมการ และเลขานุการ หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือผู้แทน และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นกรรมการ ทำหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรทั้ง 6 อาชีพที่ได้รับการเสนอชื่อจากระดับอำเภอขึ้นมากตามแบบฟอร์มที่กำหนด ให้เหลือเพียงอาชีพละ 1 ราย แล้วส่งผลการคัดเลือกพร้อมรายละเอียดผลงานเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดดังกล่าว โดยแบ่งการส่งผลการคัดเลือกตามสาขาอาชีพ ดังนี้

- อาชีพทำนา ทำสวน และทำไร่ ส่งถึง สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคที่รับผิดชอบ (เพื่อให้สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค พิจารณาคัดเลือกในระดับภาค แล้วส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร)
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ ส่งถึง สำนักงานปศุสัตว์เขตที่รับผิดชอบ (เพื่อให้สำนักงานปศุสัตว์เขต พิจารณาคัดเลือกในระดับเขต แล้วส่งให้กรมปศุสัตว์)
- อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่งโดยตรงถึงกรมประมง
- อาชีพปลูกสวนป่า ส่งโดยตรงถึงกรมป่าไม้

ระดับกรม

กรมเจ้าของเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการระดับกรม ทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองเกษตรกรในสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้อง แล้วคัดเลือกให้เหลือเพียงอาชีพละ 3 ราย โดยเรียงลำดับตามความดีเด่นของผลงานพร้อมสรุปผลงานเกษตรกรอาชีพละ 3 รายดังกล่าว ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวม ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการระดับกระทรวง

ระดับกระทรวง

คณะกรรมการระดับกระทรวง พิจารณาผลการคัดเลือกและสรุปผลงานของเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพต่างๆ (ที่กรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวม) แล้วตัดสินให้เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติประจำปี อาชีพละ 1 ราย

5. ระยะเวลาดำเนินการคัดเลือก

อย่างช้าไม่เกิน 31 ตุลาคม - คณะกรรมการระดับจังหวัดส่งผลการคัดเลือกถึง
ของปีเพื่อดำเนินการคัดเลือก สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค, สำนักงาน

ปศุสัตว์เขต, กรมประมง และกรมป่าไม้

อย่างช้าไม่เกิน 1 มีนาคม - กรมที่เป็นเจ้าของเรื่อง ส่งผลการคัดเลือกให้
ของปีเพื่อดำเนินการคัดเลือก กรมส่งเสริมการเกษตร

อย่างช้าไม่เกิน 1 เมษายน - คณะกรรมการระดับกระทรวง (คณะกรรมการ
คัดเลือกสถาบันเกษตรกรและเกษตรกรดีเด่น
แห่งชาติ) พิจารณาตัดสินให้เป็นเกษตรกรดีเด่น
แห่งชาติ

6. คุณสมบัติของเกษตรกรที่มีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือก

6.1 เป็นเกษตรกรสัญชาติไทย มีความประพฤติดี ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียใน
สาขาอาชีพมาก่อน

6.2 เป็นผู้ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม

6.3 เป็นผู้ที่มีผลงานทางการเกษตรดีเด่นเป็นพิเศษในแต่ละสาขา และได้เผยแพร่ให้แก่ส่วนรวมนำไปใช้ประโยชน์ได้ สมควรแก่การยกย่องให้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น

6.4 เป็นผู้ที่ยังไม่เคยได้รับการยกย่องจากหน่วยราชการในระดับประเทศมาก่อน

7. หลักเกณฑ์ในการตัดสิน ใช้วิธีการเปรียบเทียบผลงานของแต่ละบุคคล เพื่อคัด
เอาเกษตรกรดีเด่นที่สุด อาชีวะละ 1 รายเท่านั้น โดยถือหลักการพิจารณาดังต่อไปนี้

7.1 ความริเริ่ม และความพยายามพัฒนาปรับปรุงสรรคในการสร้างผลงาน

(15 คะแนน)

7.2 การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (15 คะแนน)

7.3 จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการกระทำหรือผลงานของบุคคลนี้

(20 คะแนน)

7.4 ปริมาณและคุณภาพของประโยชน์ที่ได้รับ (20 คะแนน)

7.5 ความจำเป็นและผลในการแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของผู้ได้รับประโยชน์

(20 คะแนน)

7.6 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และโอกาสที่จะปฏิบัติต่อไป (10 คะแนน)

8. รางวัล

ผู้ที่ได้รับการตัดสินเป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพต่างๆ จะได้เข้ารับพระราชทานโล่รางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานพระราชพิธีชิงมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี ๗ พลับพลาที่ประทับท้องสนามหลวง

สารนิเทศ

ความหมายของสารนิเทศ

สารนิเทศ มาจากคำว่า information ในภาษาอังกฤษซึ่งในภาษาไทยนั้นได้มีผู้แปลไว้แตกต่างกันหลายความหมาย อาทิเช่น ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติไว้ว่า หมายถึง สารนิเทศ (ศัพท์บัญญัติ อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ. 2532 : 50) ส่วน พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530(2531 : 533) ให้นิยามคำว่า สารนิเทศ หมายถึง ขี้แจงเรื่องราวหรือขี้แจงเนื้อความ ในขณะที่แมนมาส ชวลิต (2528 : 5) กล่าวว่า สารนิเทศ แปลจากคำว่า Information ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ความรู้ ข้อมูลข่าวสารซึ่งมีผู้ทำให้เกิด รวบรวม เก็บในรูปแบบต่างๆ เช่น ใช้คำพูด ภาพเขียน ทั้งที่มองเห็นด้วยตาเปล่า และที่ต้องใช้เครื่องแสดง เพื่อส่งต่อไปหรือกระจายออกไปสู่ผู้ที่ต้องการใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร ที่ชะระและชุตินา สัจจามันท์ ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า สารนิเทศ ไว้ดังนี้ อัมพร ที่ชะระ (2528 : 160) กล่าวว่า สารนิเทศ หมายถึง ข่าวสาร ข่าวสารเรื่องราว ข้อความรู้ ข้อสนเทศ สสนเทศ อาเทศ ข่าวสารและความรู้ ส่วน ชุตินา สัจจามันท์ (2530 : 37) ได้ให้ความหมายของคำ Information ไว้ว่า หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อสนเทศ สารนิเทศ ทั้งในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุและวัสดุย่อส่วน เพื่อใช้ประโยชน์ทางการสื่อสารและการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งส่วนบุคคลและสังคม ปัจจุบันความหมายของสารนิเทศ ขยายขอบเขตออกไปมาก คือ รวมแหล่งกำเนิดสารนิเทศไว้ด้วย เช่น สำนักข่าวสาร สำนักพิมพ์หนังสือ สถาบันการวิจัย สมาคมทางวิชาชีพซึ่งผลิตวารสารและเอกสารทางวิชาการ เป็นต้น

นอกจากนี้หนังสือ The ALA Glossary of Library and Information Science (1983 : 117) ได้ให้ความหมายของ information ว่าหมายถึง ความคิด ข้อเท็จจริง งานจินตนาการซึ่งได้มีการสื่อสาร บันทึก พิมพ์และเผยแพร่ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในทุกรูปแบบ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวสาร ความคิด ความรู้ ที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อหรือทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้ได้ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ตามต้องการ

ความสำคัญของสารสนเทศ

โลกปัจจุบันอยู่ในยุคที่เรียกว่า ยุคข่าวสาร (information age) เพราะในแต่ละวันมีข่าวสาร หรือสารสนเทศแพร่กระจายออกมามากมายและรวดเร็ว หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนตลอดจนบุคคล จำเป็นต้องใช้สารสนเทศอยู่ตลอดเวลา แต่จะเป็นสารสนเทศด้านใด มีความลึกซึ้งเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะหน้าที่ ภารกิจของหน่วยงาน หรือบุคคลนั้นๆ (พวา พันธุ์เมฆา. 2535 : 2) จากที่ประชุมครั้งแรกของระบบสารสนเทศระหว่างชาติเกี่ยวกับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ณ เมืองเฮิร์เซก โนวี ประเทศยูโกสลาเวียเมื่อ วันที่ 20-23 เมษายน พ.ศ. 2519 (The First UNISIST Meeting on the Planning and Implementing of National Information Activities in Science and Technology, Herceg Novi, Yugoslavia 20-23 April 1976) ได้เน้นถึงความสำคัญของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ว่าเป็นทรัพยากรสำคัญประการหนึ่งสำหรับการพัฒนาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ (แมนมาส ชวลิต. 2528 : 6)

นอกจากนี้แมนมาส ชวลิต (2532 : 13) ได้อธิบายถึงความสำคัญของสารสนเทศไว้ว่า

1. สารสนเทศทำให้บุคคลสามารถ

1.1 เรียนความรู้ที่จะนำไปต่อสู้และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ประกอบการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต

1.2 ต่อสู้กับความไม่รู้ ความมั่งงาย และความหวาดกลัวในสิ่งไม่ควรกลัว เป็นคนฉลาด เกิดความรู้ความเข้าใจธรรมชาติแวดล้อมตนเองและเพื่อนบ้าน สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนบ้าน

1.3 แก้ปัญหาได้ มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง

1.4 สร้างความเจริญทางจิตใจ สงบเยือกเย็น ควบคุมอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ รู้จักความสวยงาม และมีสุนิยม

2. สารนิเทศมีสำคัญต่อสังคม ดังนี้

2.1 ก่อให้เกิดการศึกษาซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาสังคม

2.2 รักษาไว้และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและสติปัญญา

2.3 เสริมสร้างความรู้ ความสามารถของสังคมทางด้านเทคโนโลยีและวิชาการ ต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานจำเป็นต่อการพัฒนาสังคม

3. การขาดสารนิเทศทำให้เกิดความยากไร้ ไร้เวลา ไร้วิทยและล้มเหลวในการพัฒนา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมยุคข่าวสารนี้ผู้ที่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็วทันเหตุการณ์นั้น จะเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย อาศัยอยู่ในส่วนภูมิภาค อยู่ห่างไกลแหล่งสารนิเทศ ยิ่งไกลตัวจังหวัดออกไปมากเท่าไร การรับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคและได้รับจำนวนน้อยลง จนบางแห่งไม่ได้รับสารนิเทศเลย เป็นเหตุสำคัญทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศเพราะเนื้อหาของสารนิเทศนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิต ของประชากร (เรณู เป็ชชื้อ. 2528 : 75) โดยเฉพาะประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตรซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้สารนิเทศทางเกษตรและสารนิเทศด้านอื่น นับว่าเป็นกลุ่มผู้ใช้ที่สำคัญในหมู่ผู้ใช้สารนิเทศทางการเกษตร โดยกลุ่มผู้ใช้สารนิเทศการเกษตรแต่ละกลุ่ม (ผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย นักวิจัย ผู้ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจนกระทั่งเกษตรกร) จะแสวงหาและใช้สารนิเทศเพื่อการทำงานในระดับที่ต่างกัน เกษตรกรต้องการสารนิเทศทางเทคนิคการเกษตร เศรษฐศาสตร์ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและการตลาด (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530 : 54)

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า สารนิเทศ เป็นองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของบุคคลทุกคน เพราะการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบันหรือเพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้นั้น บุคคลต้องรู้จักการแสวงหาสารนิเทศและรู้จักแหล่งสารนิเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อตนเอง

แหล่งสารนิเทศ

แหล่งสารนิเทศ หมายถึง ศูนย์รวมข้อมูลทางสารนิเทศ แหล่งเกิดข้อมูลสารนิเทศ และแหล่งผลิตสารนิเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งศูนย์รวมข้อมูลทางสารนิเทศ แหล่งศูนย์รวมข้อมูลนี้ถือว่าเป็นแหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการ แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ศูนย์รวมที่เป็นสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์หรือโสตทัศนวัสดุ

1.2 ศูนย์รวมที่เป็นสถานที่ ได้แก่ ห้องสมุดต่างๆ ศูนย์เอกสารสนเทศหรือศูนย์สารนิเทศและรายงานต่างๆ ที่รวมสารนิเทศเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

2. แหล่งเกิดข้อมูลทางสารนิเทศ แหล่งเกิดข้อมูล คือ ต้นตอที่ทำให้เกิดข้อมูลนั้นๆ ได้แก่ หน่วยงานที่ปฏิบัติจริงในแต่ละงาน ทำให้เกิดข้อมูลสะสมและแปรสภาพเป็นสารนิเทศที่นำมาใช้ประโยชน์ ต้นตอที่ทำให้เกิดสารนิเทศเป็นบุคคลก็คือ นักเขียน นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่ประมวลข้อมูลและเขียนข้อมูลนั้นๆ ออกมาเป็นตำราวิชาการ ผลงานวิจัย บทความ

3. แหล่งผลิตสารนิเทศ แหล่งผลิตนี้คือ หน่วยงานผลิตสารนิเทศเพื่อการเผยแพร่

แหล่งสารนิเทศอีกแหล่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ แหล่งบุคคล บุคคลในที่นี้ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ มีความสำคัญหรือรอบรู้ในงานนั้นๆ มากพอที่จะทำให้อำนาจสารนิเทศแก่ผู้ต้องการติดต่อ บุคคลดังกล่าว ได้แก่ นักวิจัย ครู อาจารย์ เป็นต้น (สุทุม เลอขทรัพย์. 2531 : 72-75)

มอริสและเอลคินส์ (อัญชลี ชลิตาพงศ์. 2534 : 19-20 , อ้างอิงมาจาก Morris. 1978) ได้แบ่งประเภทของแหล่งสารนิเทศออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary Sources) หมายถึง แหล่งที่เผยแพร่ความรู้เป็นครั้งแรก เช่น รายงานการวิจัย เป็นต้น มีหลายรูปแบบ ได้แก่ เอกสาร วารสาร รายงานการประชุมทางวิชาการ สัณนิบาต ปริทัศน์นิพนธ์ ตลอดจนวัสดุที่ไม่ได้ตีพิมพ์ เช่น จดหมายโต้ตอบ สมุดบันทึกผลการทดลอง เป็นต้น

2. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Sources) หมายถึง แหล่งที่เป็นคู่มือสำหรับผู้เข้าไปยังแหล่งปฐมภูมิ เช่น บทความที่แปล หรือวิจารณ์สารนิเทศที่ปรากฏอยู่ในแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่

สิ่งพิมพ์ที่ใช้ชื่อ Review Journal, Annual of..., Advance in...และหนังสืออ้างอิงอื่นๆ เช่น สารานุกรม พจนานุกรม คู่มือ ตาราง ตรชนี และสาระสังเขป

3. แหล่งตติยภูมิ (Tertiary Sources) หมายถึง แหล่งที่ทำหน้าที่ชี้นำผู้ใช้อย่างแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ได้แก่ นามานุกรม บรรณานุกรม คู่มือแนะนำวรรณกรรม คู่มือห้องสมุด และคู่มือแนะนำองค์การต่างๆ

4. แหล่งที่ไม่ใช่เอกสาร (Non-documentary Sources) หมายถึง แหล่งที่ก่อให้เกิดแหล่งปฐมภูมิเพราะมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แหล่งที่เป็นทางการ (Formal Sources) ได้แก่ องค์การวิจัย องค์การวิชาชีพ มหาวิทยาลัย และผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น และแหล่งที่ไม่เป็นทางการ (Informal Sources) ได้แก่ การสนทนากับเพื่อนร่วมงาน การสนทนาหรือปรึกษากันในการประชุมวิชาการ เป็นต้น

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2527 : 92-93) กล่าวว่าแหล่งสารนิเทศอาจมีการสร้างขึ้นอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การจัดตั้งห้องสมุด ศูนย์เอกสาร ศูนย์สารนิเทศ เพื่อรับผิดชอบงานจัดหา คำนึงงานและบริหารสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศนี้อาจมีขึ้นอย่างไม่เป็นทางการในองค์การนั้น เช่น เป็นบุคลากร/ประชากร ต้องการหาสารนิเทศก็จะติดต่อหาสารนิเทศจากเพื่อนร่วมงาน (ซึ่งเป็นแหล่งสารนิเทศบุคคล) จากหน่วยงานอื่นหรือแม้แต่หาสารนิเทศจากห้องสมุดของหน่วยงานอื่น อันเป็นแหล่งสารนิเทศที่หน่วยงานได้ตั้งขึ้นมาอย่างเป็นทางการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

อัลเลน (Allen. 1985 : 827A) ได้ศึกษาการเลือกแหล่งสารนิเทศของครอบครัวเกษตรกรใน 2 เมืองของฟลอริดาเหนือ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชจำนวน 60 คน จากการศึกษา พบว่า ภรรยาของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมอาชีพ เพื่อนบ้าน ในขณะที่หัวหน้าครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นบุคคลจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และนักวิจัย ส่วนในเรื่องขนาดของฟาร์มนั้น ฟาร์มขนาดเล็กและใหญ่มีการใช้แหล่งสารนิเทศที่ต่างกัน ฟาร์มขนาดใหญ่จะใช้แหล่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

และนักวิจัยมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และผลการวิจัยในครั้งนี้ยังค้นพบอีกว่า โครงสร้างทางสังคมมีผลทำให้การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน และลักษณะสภาพของสังคมที่ต่างกันนี้อาจเป็นผลต่อการพัฒนาการให้บริการสารนิเทศของ องค์การ หน่วยงานต่อเกษตรกรต่อไป

โอไก (Okai. 1986 : 2856A) ได้ศึกษาการถ่ายทอดสารนิเทศด้านการเกษตรต่อเกษตรกรขนาดเล็ก จากกลุ่มตัวอย่าง 40 ครอบครัว ของประชากรครอบครัวเกษตรกรขนาดเล็ก 200 ครอบครัว จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำฟาร์ม รายได้ ขนาดของฟาร์ม และประเภทของฟาร์ม โดยใช้ในการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศเพื่อหาสารนิเทศด้านการเกษตรจาก 8 แหล่ง ตามลำดับดังนี้ คือ

1. ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
2. สิ่งพิมพ์เผยแพร่
3. เพื่อนบ้าน
4. วิทยุและโทรทัศน์
5. หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
6. ร้านค้า
7. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเฉพาะสาขา
8. ครูเกษตร

และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงจะแสวงหาสารนิเทศเกี่ยวกับอาชีพมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาต่ำ ประสบการณ์ในการทำฟาร์มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เกษตรกรที่มีฟาร์มขนาดใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารมากกว่าเกษตรกรที่มีฟาร์มขนาดเล็ก การสาธิตจะมีผลต่อฟาร์มขนาดเล็ก

โอเจียมโบ (Ojiambo. 1989 : 2286A) ศึกษาการสื่อสารสารนิเทศด้านการเกษตรระหว่างนักวิจัย เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และเกษตรกร ในเคนยา โดยที่ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า

1. นักวิจัยใช้แหล่งสารนิเทศทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการหาสารนิเทศด้านการเกษตรและใช้ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามหนังสือเกี่ยวกับการเกษตรและเกษตรกร เป็นแหล่งสารนิเทศและเป็นช่องทางที่สำคัญที่สุด ที่นักวิจัยใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมใช้วิธีการพูดคุยแบบเป็นทางการ เป็นแหล่งและช่องทางการสื่อสารสารนิเทศที่ใช้มากที่สุดและเป็นแหล่งที่มีระดับความสำคัญที่สุดที่ใช้ช่วยในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

3. มีเจตคติในทางลบระหว่างนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารของคนทั้ง 2 กลุ่ม

4. การได้มาของสารนิเทศด้านการเกษตร เกษตรกรพอใจในแหล่งสารนิเทศ และช่องทางการสื่อสารด้วยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การสาธิต การสื่อสารกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง การเยี่ยมชมกิจการฟาร์มอื่นๆ ราชการวิทยุเป็นแหล่งสารนิเทศที่เกษตรกรใช้บ่อยที่สุด

5. เกษตรกรต้องการสารนิเทศด้านการเกษตรตลอดปี ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของสารนิเทศและฤดูกาล

6. ห้องสมุดและการบริการสารนิเทศยังไม่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่สารนิเทศด้านการเกษตรแก่นักวิจัย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและเกษตรกร

7. ขาดกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถบูรณาการสารนิเทศกับการประกอบอาชีพให้เป็นระบบการเกษตรแผนใหม่ได้ ดังนั้น ผลผลิตที่ได้จึงยังคงต่ำ และเป็นผลให้ชาวนาในเคนยามีมาตรฐานการครองชีพต่ำไปด้วย

เวอร์กอต (Vergot. 1991 : 1615A) ได้ศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศและช่องทางการสื่อสารของเกษตรกรที่ปลูกผัก และผลไม้ ในภาคตะวันตกของรัฐมิชิแกน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรแผนใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกผัก และผลไม้ จาก 5 เมือง คือ แอลลีแกน (Allegan) เบร์เรียน (Berrien) แคสส์ (Cass) แคลามาซูลู (Kalamazoo) และ แวนบูเรน (Van Buren) ซึ่งอยู่ในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของมลรัฐมิชิแกน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า จากแหล่งสารนิเทศ 11 แหล่ง เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศต่อไปนี้ในระดับสูงตามลำดับ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พนักงานบริษัทขายผลิตภัณฑ์การเกษตร เกษตรกรอื่นๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ใช่มชิกของครอบครัว แหล่งที่เกษตรกรใช้ในระดับต่ำ ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันเกษตรกรและครูเกษตร ส่วนช่องทางในการรับสารนิเทศด้านการเกษตรที่เกษตรกรใช้ในระดับสูงจากทั้งหมด 18 ช่องทาง คือ วารสารการเกษตร หนังสือพิมพ์การเกษตรของมหาวิทยาลัยรัฐมิชิแกนและมหาวิทยาลัยอื่นๆ เทปวิดีโอ ส่วนการสื่อสารด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ เป็นช่องทางที่เกษตรกรไม่เคยใช้หรือใช้นานๆ ครั้ง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาของ สิริพรรณ เชื้อธัญกุล (2518 : 61-62) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการรับของใหม่ของชาวนา หมู่บ้านทัพฟ้า หมู่บ้านชยาธ อำเภอบางปะอิน และหมู่บ้าน ช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการรับของใหม่ของชาวนาในหมู่บ้านดังกล่าว คือ การกระจายสิ่งใหม่เข้าไปในหมู่บ้านโดยสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และการเข้าไปแนะนำผ่านเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการส่งข่าวผ่านกลุ่มชาวนาประเภทต่างๆ แหล่งข่าวที่ได้รับทราบเรื่องใหม่ของใหม่ทางด้านเกษตรกรรม ปรากฏว่าชาวนาได้รับทราบข่าวจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. ผู้นำท้องถิ่น ชาวนาทั้ง 3 หมู่บ้าน รับทราบข่าวจากกำนันมากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญของราชการ ที่ให้ข่าวสารด้านเกษตรกรรมแก่ชาวนาที่สำคัญที่สุด คือ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ชาวนาได้รับข่าวสารจากนายอำเภอ
4. เอกชนที่ให้ข่าวสารแก่ชาวนา คือ พ่อค้าคนกลางที่รับซื้อข้าวจากชาวนา
5. สื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ เป็นแหล่งกระจายข่าวสารที่หัวหน้าครัวเรือนชาวนาได้รับฟังข่าวสารด้านราคาข้าว หรือความเคลื่อนไหวทางด้านเกษตรกรรม
6. เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รับข่าวสาร คือ หนังสือพิมพ์
7. แหล่งข่าวอื่นๆ ที่ชาวนาได้รับทราบข่าวสาร คือ เพื่อนร่วมอาชีพในตลาดใกล้เคียง นอกจากนี้ยังได้รับจากประสบการณ์ของหัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกในครัวเรือนที่ไปรับจ้างทำนาในที่อื่น

เกศรินทร์ สุกชีไสย (2520 : 227-228) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารในชนบทเฉพาะอำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยปรากฏว่า วิทยุเป็นสื่อที่แพร่หลายและสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด รองลงมาเป็น แผ่นป้ายประกาศ หนังสือพิมพ์ ภาพยนต์ โทรทัศน์ หนังสือเล่มและนิตยสาร ตามลำดับ เวลาที่ประชาชนรับฟังรายการวิทยุมากที่สุด คือ ช่วงระยะเวลา 18.00-21.00 น. นอกจากนี้ประชาชนใช้สื่อบุคคลในการรับข่าวสารมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร เสงี่ยม (2521 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การแสวงหาความรู้ทางการ

เกษตรกรเพื่อประกอบอาชีพของเกษตรกรร ตำบลลั้งชัน อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า แหล่งที่เกษตรกรแสวงหาความรู้ทางการเกษตรในระดับมาก คือ วิทยุ และงานวิจัยของธิดาดาว ภักดิ์ (2525 : บทคัดย่อ) ทวีศักดิ์ สุวรรณสินธ์ (2527 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าสื่อบุคคลมีบทบาทมากที่สุดในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรได้ดีที่สุด

สุนน เพ็ชรพันธุ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการความรู้ทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักและได้รับความรู้ทางการเกษตรจากวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุงจำนวนน้อย ประชาชนมีปัญหาเกี่ยวกับความต้องการความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด คือ ไม่ทราบวิธีที่จะติดต่อขอคำแนะนำจากวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง ปัญหารองลงมา คือ ไม่มีเวลาที่จะติดต่อขอคำแนะนำ และไม่ทราบว่าวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุงมีความรู้อะไรบ้าง

ประภาวดี สืบสนธ์ (2530 : 197-224) ได้วิจัยเรื่อง การใช้และการแสวงหาสารนิเทศของเกษตรกร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้นำ 291 คน ที่อาศัยในหมู่บ้าน 8 แห่ง ตำบลฉนวน ปกติ มะขาม และอ่างศรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาวสวนปลูกผลไม้และยางพารา รองลงมาเป็นชาวไร่ปลูกมันสำปะหลัง ผัก และข้าวโพด มีจำนวนน้อยมาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรกรรมน้อยกว่า 10 ปี และ ระหว่าง 10-20 ปี จากการสอบถามเกี่ยวกับการรับสารนิเทศทางการเกษตรโดยการอ่านในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนผู้ที่อ่านเรื่องทางการเกษตรกับผู้ที่ไม่ค่อยได้อ่าน (หรืออ่านอยู่บ้าง) มีใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 41-42) และผู้ที่ไม่เคยอ่านเลยมีร้อยละ 16 เกษตรกรส่วนใหญ่ฟังวิทยุทุกวัน รองลงมา คือ ดูโทรทัศน์ทุกวัน หนังสือพิมพ์นั้นอ่านสัปดาห์หรือเดือนละครั้ง เกษตรกรที่ประกอบอาชีพมาต่ำกว่า 10 ปี สนใจเรื่องปัจจัยการเกษตรมากที่สุดในขณะที่เกษตรกรที่ทำการเกษตรมาระหว่าง 10-20 ปี และมากกว่า 31 ปีขึ้นไป ต้องการสารนิเทศเรื่อง โรค การบำรุงรักษา เป็นหลัก แต่สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีประสบการณ์ทำการเกษตรระหว่าง 21-30 ปี เป็นกลุ่มที่สนใจและมีความต้องการสารนิเทศที่มีความหลากหลาย คือ ต้องการสารนิเทศเกี่ยวกับ ปัจจัยการเกษตร โรค การบำรุงรักษาและเทคนิคการเกษตรต่างๆ กัน ในการหาสารนิเทศทางการเกษตร เกษตรกรใช้แหล่งบุคคลหาเรื่องราวเกี่ยวกับปัจจัยการเกษตร เพราะเคยมีประสบการณ์ หรือรู้มาก่อนเกี่ยวกับแหล่งนั้นว่า

สามารถให้คำตอบที่ต้องการได้ ในแหล่งประเภทสถาบันนั้นปรากฏว่าสาเหตุในการใช้แตกต่างกันไปตามการหาสารนิเทศแต่ละเรื่อง เช่น ถ้าเป็นเรื่องปัจจัยการเกษตรจะใช้แหล่งสถาบันเพราะใกล้และสะดวก ส่วนแหล่งสื่อมวลชนไม่ว่าหาสารนิเทศทางการเกษตรเรื่องใด เกษตรกรใช้เพราะเป็นแหล่งที่สะดวกใกล้ตัว เข้าถึงง่าย โดยไม่คำนึงว่าแหล่งดังกล่าวจะให้สารนิเทศที่ต้องการหรือไม่

พรพิมล ปิยะพันธุ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำต่อการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชน อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้นำร้อยละ 89.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44 ปี ร้อยละ 68.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 92.7 มีเครื่องรับวิทยุและร้อยละ 91.8 มีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์เป็นของตนเอง จึงทำให้มีพฤติกรรมการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากวิทยุและโทรทัศน์ที่บ้านของตนเองมากกว่าที่อื่น ร้อยละ 87.7 ของเกษตรกรผู้นำ เคยชมรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตร ร้อยละ 71.9 เคยฟังรายการวิทยุการเกษตรและร้อยละ 60 เคยอ่านบทความทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะอ่านจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านและซื้อมาอ่านเองที่บ้านเป็นบางครั้ง

นาถสุภา (ศรีพินา) เชนะสิริ (2534 : บทคัดย่อ) ได้รายงานผลการวิจัย เรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชไร่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทำการศึกษาประชากรเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชไร่ เป็นอาชีพหลักอาชีพเดียวใน 3 จังหวัด คือ อุบลราชธานี อุบลราชธานีและร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 44 ปี จบประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นส่วนใหญ่ ทำการค้าขายเป็นอาชีพรอง ทำการเกษตรโดยใช้เงินทุนตัวเอง โดยไม่ต้องกู้ เป็นสมาชิกสมาคม หรือชมรมทั้งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีเครื่องรับโทรทัศน์มากกว่าวิทยุ ชอบฟังและชมรายการข่าวเกษตรกร แต่มักจะไม่เดินทางไปหาข้อมูลหรือข่าวสารเพิ่มเติม เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่เกษตรกรไปขอรับคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาในการประกอบอาชีพ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สำนักงานเกษตรตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ สหกรณ์ วัด ช.ก.ส. สำนักงานเกษตรจังหวัด สถานีทดลองเกษตร ธนาคารออมสิน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยครู ตามลำดับ ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารของเอกชนและสื่อบุคคลที่เกษตรกรไปขอคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

พัฒนากร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ เกษตรกรเพือนบ้าน ร้านค้าในหมู่บ้าน บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร หนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฟาร์ม ข้าราชการตำรวจ พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสด ข้าราชการทหารและชนาการพาณิชย์ ตามลำดับ

เชาว์ วิเศษโชค (2535 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การรับบริการข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรสตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาลมีอายุเฉลี่ย 38 ปี และ 39 ปี มีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 10,933 บาท และ 19,348 บาท ในการรับบริการข่าวสารทางการเกษตร ส่วนใหญ่ไม่เคยรับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าพนักงานการเกษตร (เกษตรตำบล) พนักงาน ช.ก.ส. อาจารย์วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยการเกษตร เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เกษตรกรผู้นำ เพือนบ้าน พนักงานตัวแทนบริษัทจำหน่ายวัสดุการเกษตร พ่อค้าคนกลางและวิทยุกระจายเสียง แต่กลับพบว่าเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่ได้รับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากสามีหรือบุตร สัดส่วนของผู้ที่เคยและไม่เคยรับบริการข่าวสารจากช่องทางดังกล่าวไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้เกษตรกรสตรีทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ไม่เคยรับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ ซึ่งสัดส่วนของผู้ที่เคยและไม่เคยรับบริการข่าวสารจากช่องทางดังกล่าวในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาลมีสัดส่วนที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดระหว่างปีพ.ศ.2530-2535 เขตภาคเหนือ ซึ่งมีจำนวน 112 คน จาก 5 สาขาอาชีพการเกษตร คือ ทานา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเกษตรกรทั่วไปในเขตภาคเหนือ ที่มีอาชีพการเกษตรในสาขาเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นและอยู่ในภูมิภาคนาเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นทั้ง 5 สาขาอาชีพการเกษตรนั้นๆ ดังรายละเอียดที่เสนอไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดระหว่างปีพ.ศ.2530-2535 เขตภาคเหนือ

สาขาอาชีพการเกษตร จังหวัด	ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	รวม
กำแพงเพชร	2	1	3	-	-	6
เขื่องราย	1	1	-	3	-	5
เขื่องใหม่	3	3	3	2	-	11
ตาก	-	-	-	-	-	-
นครสวรรค์	5	4	5	-	5	19
น่าน	-	2	1	-	-	3
พะเยา	-	-	2	3	-	5
พิจิตร	-	-	1	-	-	1
พิษณุโลก	3	-	3	3	-	9
เพชรบูรณ์	1	2	1	1	2	7
แพร่	-	1	2	1	-	4
แม่ฮ่องสอน	-	-	-	1	-	1
ลำปาง	2	4	2	1	-	9
ลำพูน	1	2	4	-	-	7
สุโขทัย	2	3	3	-	-	8
อุตรดิตถ์	2	2	4	2	-	10
อุทัยธานี	-	1	2	4	-	7
รวม	22	26	36	21	7	112

จากตาราง 1 แสดงว่า เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดระหว่างปี พ.ศ.2530-2535 ใน 17 จังหวัดเขตภาคเหนือ มีจำนวนทั้งหมด 112 คนเป็นเกษตรกรดีเด่นในสาขาอาชีพทำสวน 36 คน ทำไร่ 26 คน ทำนา 22 คน เลี้ยงสัตว์ 21 คนและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 7 คน จังหวัดนครสวรรค์มีเกษตรกรดีเด่นมากที่สุดคือ 19 คน รองลงมาคือ เชียงใหม่ 11 คน อุตรดิตถ์ 10 คน พิษณุโลกและลำปาง 10 คน พิจิตรและแม่ฮ่องสอนมีเกษตรกรดีเด่นน้อยที่สุดคือ 1 คน ส่วนจังหวัดที่ไม่มีเกษตรกรดีเด่นเลยคือ ตาก

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีจำนวน 60 คน เป็นเกษตรกรดีเด่น 30 คนและเกษตรกรทั่วไป 30 คน ซึ่งมีวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ นำรายชื่อเกษตรกรดีเด่นทั้งหมด 112 คน มารวมกันโดยแยกตามสาขาอาชีพการเกษตรแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากในแต่ละสาขาอาชีพการเกษตร จำนวนสาขาอาชีพละ 6 คน รวมเป็น 30 คน ส่วนเกษตรกรทั่วไปทำการสุ่มอย่างง่ายจากเกษตรกรทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรและภูมิลำเนาอยู่ภายในหมู่บ้านหรือตำบลหรืออำเภอ หรือจังหวัดเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอีก 30 คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งสารนิเทศรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศของเกษตรกร จากห้องสมุดหรือหอสมุดของสถาบันต่างๆ ดังนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ สภาวิจัยแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ กรมประมงและกรมปศุสัตว์

2. สัมภาษณ์เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไปที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้แหล่งสารนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ดังนี้

2.1 เกษตรกรดีเด่น 4 สาขาอาชีพการเกษตร คือ

2.1.1 สาขาอาชีพทำนา

นายแถม สาลีปัน 142 ต.บ้านใหม่ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย

2.1.2 สาขาอาชีพทำสวน

นายประสาน แก้วสวัสดิ์ 133/5 หมู่ 7 ต.ในเมือง อ.สวรรคโลก

จ.สุโขทัย

2.1.3 สาขาอาชีพทำไร่

นายชัช ชุมนะวรรณ 85 หมู่ 3 ต.ศรีนคร อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

นายณรงค์ แก้วหาญเคราะห์ 114 หมู่ 6 ต.คลองมะพลับ จ.สุโขทัย

2.1.4 สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์

นายไพบุลย์ ริมจันทร์ 183 หมู่ 6 ต.ตุน อ.เมือง จ.พะเยา

2.2 เกษตรกรทั่วไป 2 สาขาอาชีพการเกษตร คือ

2.2.1 สาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

นายจรัส ไชยองค์การ 99 หมู่ 8 ต.คลองงาม อ.พาน จ.เชียงราย

นายวัลลภ คำนวน 110 หมู่ 8 ต.คลองงาม อ.พาน จ.เชียงราย

นายคุสดี เจียมสุข 27 หมู่ 7 ต.เมืองพาน อ.พาน จ.เชียงราย

นายจำนง บุญเลิศ 732 หมู่ 9 ต.เมืองพาน อ.พาน จ.เชียงราย

2.2.2 สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์

นายสนม กุสาวดี 106 หมู่ 10 ต.ริมกก อ.เมือง จ.เชียงราย

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ได้แบบสัมภาษณ์จำนวน 92 ข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญาเอนซ์ ตรวจสอบแก้ไข ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของข้อความ

5. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับเกษตรกรระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เทศภาคเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาและความชัดเจนของข้อความ จากการนำไปทดลองใช้พบข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์และได้แก้ไข ปรับปรุง 2 ประการ คือ

5.1 เปลี่ยนข้อความในส่วนที่เป็นประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร จาก วิทยุโอเทป เป็น เทปโทรทัศน์

5.2 เปลี่ยนข้อความในส่วนที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้ของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เป็น ประสบการณ์เดิมของตนเอง

6. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญาเอนซ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ มีจำนวน 7 ข้อ
2. ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร มีจำนวน 52 ข้อ
3. ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร มีจำนวน 40 ข้อ

การเกษตร มีจำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึง เกษตรอำเภอ ประมงอำเภอ และปศุสัตว์อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ประสานงานโดยตรงกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างใน 11 จังหวัด ตามลำดับ ดังนี้ คือ นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ แพร่ พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง สุโขทัย และกำแพงเพชร ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2536 ถึง วันที่ 6 สิงหาคม 2536 รวมระยะเวลา 2 เดือน 19 วัน ซึ่งในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้ประสบปัญหาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการคมนาคม เนื่องจากเกษตรกรบางรายอาศัยอยู่ห่างไกลจากชุมชนไม่มีเส้นทางคมนาคมจึงต้องใช้เวลาในการเดินทาง เช่น ในกรณีของนายมานพ ลำสีผล ซึ่งอาศัยอยู่ห่างจากเส้นทางคมนาคมเพียงแค่ 8 กิโลเมตรจากที่ว่าการอำเภอวิเชียรบุรีแต่มีเทือกเขากั้นอยู่ การเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านต้องใช้เส้นทางคมนาคมจากอีกอำเภอหนึ่ง คือ อำเภอชนแดน

3.2 ปัญหาการไม่พบตัวของเกษตรกร เนื่องจากช่วงที่ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเป็นช่วงของฤดูฝนเกษตรกรต้องออกไปปฏิบัติงานในไร่สวนไร่นาซึ่งบางครั้งอยู่อีกอำเภอหนึ่งทำให้ต้องเสียเวลาเพิ่มขึ้นเพราะต้องนัดเพื่อขอพบเป็นวันถัดไป เช่น ในกรณีของนายสมชาย จิระศักดิ์ เดิมมีภูมิลำเนาอยู่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แต่ปัจจุบันได้ย้ายไปอยู่ในเขตอำเภอชุมแสง หรือบางครั้งเกษตรกรไปทำกิจกรรมต่างจังหวัดและไม่ทราบกำหนดกลับแน่นอนซึ่งนอกจากจะทำให้เสียเวลาแล้วยังมีความยุ่งยากเกิดขึ้นตามมาอีกเช่น เสียค่าใช้จ่ายในการติดต่อกับเกษตรกร อย่างในกรณีของนายประสาธน์ กุทองคำ ซึ่งเป็นกำนัน ต.บ้านแยง อ.นครไทย จ.พิษณุโลก ที่ต้องพาเขาชวนพัฒนา ชุมชนไปทัศนศึกษาที่ภาคตะวันออก เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เป็นต้น

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 60 ฉบับ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC⁺ ดังต่อไปนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 คำนวณค่าร้อยละ จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดใน ส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพของเกษตรกร คือ ประเภทเกษตรกร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อปี ดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 รายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทเกษตรกร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อปี

ประเภทเกษตรกร	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		รวม ร้อยละ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
<u>อายุ</u>						
30 - 39 ปี	9	15.00	3	5.00	12	20.00
40 - 49 ปี	9	15.00	11	18.30	20	33.30
50 - 59 ปี	6	10.00	10	16.70	16	26.70
60 ปีขึ้นไป	6	10.00	6	10.00	12	20.00
รวม	30	50.00	30	50.00	60	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทเกษตรกร	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษา</u>						
ประถมศึกษาตอนต้น	24	40.00	27	45.00	51	85.00
ประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป	6	10.00	3	5.00	9	15.00
รวม	30	50.00	30	50.00	60	100.00
<u>ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ</u>						
1 - 15 ปี	11	18.30	12	20.00	23	38.30
16 - 30 ปี	14	23.30	10	16.70	24	40.00
31 ปีขึ้นไป	5	8.40	8	13.30	13	21.70
รวม	30	50.00	30	50.00	60	100.00
<u>รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อปี</u>						
10,000 - 50,000 บาท	4	6.70	10	16.70	14	23.40
50,001 - 100,000 บาท	5	8.30	12	20.00	17	28.30
100,000 - 150,000 บาท	9	15.00	2	3.30	11	18.30
150,001 บาทขึ้นไป	12	20.00	6	10.00	18	30.00
รวม	30	50.00	30	50.00	60	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 33.30) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 85.00) มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพระหว่าง 16-30 ปี (ร้อยละ 40.00) และมีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อปีประมาณ 150,001 ขึ้นไป (ร้อยละ 30.00)

1.2 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบที่เกี่ยวกับการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ โดยถือเกณฑ์ ดังนี้

คำตอบในช่องมาก มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

คำตอบในช่องน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

คำตอบในช่องไม่ใช้เลยหรือไม่มีปัญหา มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความค่าเฉลี่ยจะถือเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.00 หมายความว่า ใช้มาก หรือ มีปัญหามาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.67-2.33 หมายความว่า ใช้ปานกลาง หรือ มีปัญหปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.66 หมายความว่า ใช้น้อยที่สุด หรือ มีปัญหาน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป ตามประเภทของเกษตรกรโดยใช้ t-test

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไป ตามสาขาอาชีพการเกษตรโดยใช้ F-test ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Test)

4. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไป ตามประเภทของเกษตรกรโดยใช้ t-test

5. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไป ตามสาขาอาชีพการเกษตรโดยใช้ F-test ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Test)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 หั้อตราส่วนร้อยละ (Percentage Ratio)

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

6.2 ค่าเฉลี่ยใช้สูตร ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน
 n แทน จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์

6.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร

$$S = \sqrt{\frac{N\sum f x^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 64)

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนน

f แทน ความถี่

N แทน จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์

6.4 เปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้แหล่งสารนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามประเภทของเกษตรกร โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 112-113)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 S_1, S_2 แทน ค่าแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 n_1, n_2 แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

6.5 เปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้แหล่งสารนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 95)

เมื่อ F แทน ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
 MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

6.6 สถิติทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Newman - Keuls Test

โดยใช้สูตร

$$W = q(\alpha; r, df) \sqrt{\frac{MS_E}{n}}$$

(ลัวน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 115)

เมื่อ q แทน ค่าที่ได้จากตาราง Studentized Range Statistic

MS_E แทน ความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนในตารางการวิเคราะห์
ความแปรปรวน

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- n แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- df แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
- t แทน ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution
- F แทน ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution
- SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
- ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกรและแต่ละสาขาอาชีพการเกษตร

4. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกรและแต่ละสาขาอาชีพการเกษตร

5. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

6. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

1.1 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 2 ประเภท ปรากฏผล ดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 2 ประเภท เขตภาคเหนือ

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	1.92	0.79	ปานกลาง
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	1.40	0.67	น้อยที่สุด
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	1.23	0.56	น้อยที่สุด
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย	1.47	0.72	น้อยที่สุด
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.45	0.70	น้อยที่สุด
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1.23	0.59	น้อยที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
7. สำนักงานเกษตรตำบล	2.10	0.84	ปานกลาง
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ	2.13	0.83	ปานกลาง
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด	1.72	0.67	ปานกลาง
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร	1.98	0.75	ปานกลาง
11. ศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่	1.42	0.62	น้อยที่สุด
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ	2.13	0.79	ปานกลาง
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	1.97	0.94	ปานกลาง
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร	1.87	0.83	ปานกลาง
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1.37	0.69	น้อยที่สุด
16. ธนาคารพาณิชย์	1.37	0.64	น้อยที่สุด
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร	1.70	0.67	ปานกลาง
18. การสาธิตของหน่วยราชการ	2.13	0.72	ปานกลาง
19. การสาธิตของภาคเอกชน	1.58	0.70	น้อยที่สุด
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา	2.18	0.83	ปานกลาง
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา	2.23	0.59	ปานกลาง
22. นิทรรศการ	1.93	0.73	ปานกลาง
23. งานวันเกษตรต่างๆ	2.23	0.77	ปานกลาง
24. หนังสือพิมพ์รายวัน	2.37	0.69	มาก
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร	1.98	0.75	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร	1.83	0.67	ปานกลาง
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน	1.75	0.65	ปานกลาง
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ	2.47	0.70	มาก
29. วิทยุ	2.13	0.60	ปานกลาง
30. โทรทัศน์	2.68	0.62	มาก
31. ภาพยนตร์	1.32	0.65	น้อยที่สุด
32. เทปโทรทัศน์	1.42	0.70	น้อยที่สุด
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	1.67	0.77	ปานกลาง
34. ญาติพี่น้อง	2.20	0.68	ปานกลาง
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ	2.50	0.60	มาก
36. เกษตรกรผู้นำ	2.40	0.74	มาก
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	1.83	0.87	ปานกลาง
38. พ่อค้าคนกลาง	1.70	0.70	ปานกลาง
39. พระสงฆ์	1.37	0.69	น้อยที่สุด
40. ครูเกษตร	1.65	0.73	น้อยที่สุด
41. พัฒนาการ	1.70	0.79	ปานกลาง
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.	1.48	0.70	น้อยที่สุด
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร	1.57	0.72	น้อยที่สุด
44. เกษตรตำบล	2.22	0.83	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
45. เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ	2.37	0.64	มาก
46. เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัดหรือประมงจังหวัด	1.95	0.70	ปานกลาง
47. ปลัดอำเภอ	1.58	0.77	น้อยที่สุด
48. นายอำเภอ	1.60	0.76	น้อยที่สุด
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร	1.87	0.85	ปานกลาง
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน	1.42	0.67	น้อยที่สุด
51. เจ้าหน้าที่ของบริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร	1.82	0.62	ปานกลาง
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง	2.80	0.58	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	1.85	0.35	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลางและระดับน้อยที่สุด โดยมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในระดับมาก 7 แหล่ง คือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.80$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.68$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.50$) เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ ($\bar{x}=2.47$) เกษตรกรผู้นำ ($\bar{x}=2.40$) เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ ($\bar{x}=2.37$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ระดับปานกลาง 27 แหล่ง นอกนั้นมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด และแหล่งที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ($\bar{x}=1.23$) และห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ($\bar{x}=1.23$)

1.2 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและ
เกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป
เขตภาคเหนือ

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ปริมาณการใช้			
	x	แปลความ	x	แปลความ
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	2.03	ปานกลาง	1.80	ปานกลาง
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	1.50	น้อยที่สุด	1.30	น้อยที่สุด
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	1.37	น้อยที่สุด	1.10	น้อยที่สุด
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย	1.70	ปานกลาง	1.23	น้อยที่สุด
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.67	ปานกลาง	1.23	น้อยที่สุด
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1.40	น้อยที่สุด	1.07	น้อยที่สุด
7. สำนักงานเกษตรตำบล	2.40	มาก	1.80	ปานกลาง
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ	2.50	มาก	1.77	ปานกลาง
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด	2.10	ปานกลาง	1.33	น้อยที่สุด
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร	2.33	ปานกลาง	1.63	น้อยที่สุด
11. ศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่	1.57	น้อยที่สุด	1.27	น้อยที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ปริมาณการใช้			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ	2.27	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	2.20	ปานกลาง	1.73	ปานกลาง
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร	2.00	ปานกลาง	1.73	ปานกลาง
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1.53	น้อยที่สุด	1.20	น้อยที่สุด
16. ธนาคารพาณิชย์	1.47	น้อยที่สุด	1.27	น้อยที่สุด
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร	1.87	ปานกลาง	1.53	น้อยที่สุด
18. การสาธิตของหน่วยงานราชการ	2.33	ปานกลาง	1.93	ปานกลาง
19. การสาธิตของภาคเอกชน	1.77	ปานกลาง	1.40	น้อยที่สุด
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา	2.53	มาก	1.83	ปานกลาง
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา	2.33	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง
22. นิทรรศการ	2.20	ปานกลาง	1.67	ปานกลาง
23. งานวันเกษตรต่างๆ	2.53	มาก	1.93	ปานกลาง
24. หนังสือพิมพ์รายวัน	2.37	มาก	2.37	มาก
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร	2.33	ปานกลาง	1.73	ปานกลาง
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร	1.97	ปานกลาง	1.70	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ปริมาณการใช้			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน	1.87	ปานกลาง	1.63	น้อยที่สุด
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ	2.53	มาก	2.40	มาก
29. วิทยุ	2.13	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง
30. โทรทัศน์	2.70	มาก	2.67	มาก
31. ภาพยนตร์	1.33	น้อยที่สุด	1.30	น้อยที่สุด
32. เทปโทรทัศน์	1.57	น้อยที่สุด	1.27	น้อยที่สุด
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	1.70	ปานกลาง	1.63	น้อยที่สุด
34. ญาติพี่น้อง	2.03	ปานกลาง	2.37	มาก
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ	2.47	มาก	2.53	มาก
36. เกษตรกรผู้นำ	2.50	มาก	2.30	ปานกลาง
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	1.93	ปานกลาง	1.73	ปานกลาง
38. พ่อค้าคนกลาง	1.93	ปานกลาง	1.47	น้อยที่สุด
39. พระสงฆ์	1.53	น้อยที่สุด	1.20	น้อยที่สุด
40. ครูเกษตร	1.87	ปานกลาง	1.43	น้อยที่สุด
41. พัฒนาการ	2.03	ปานกลาง	1.37	น้อยที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสำรวจนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ปริมาณการใช้			
	χ	แปลความ	χ	แปลความ
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.	1.70	ปานกลาง	1.27	น้อยที่สุด
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร	1.83	ปานกลาง	1.30	น้อยที่สุด
44. เกษตรตำบล	2.40	มาก	2.03	ปานกลาง
45. เกษตรอำเภอ ปลัดตัวอำเภอหรือประมงอำเภอ	2.50	มาก	2.23	ปานกลาง
46. เกษตรจังหวัด ปลัดตัวจังหวัดหรือประมงจังหวัด	2.13	ปานกลาง	1.77	ปานกลาง
47. ปลัดอำเภอ	1.77	ปานกลาง	1.40	น้อยที่สุด
48. นายอำเภอ	1.80	ปานกลาง	1.40	น้อยที่สุด
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร	1.90	ปานกลาง	1.83	ปานกลาง
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน	1.53	น้อยที่สุด	1.30	น้อยที่สุด
51. เจ้าหน้าที่ของบริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร	2.03	ปานกลาง	1.60	น้อยที่สุด
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง	2.77	มาก	2.83	มาก
รวม	2.01	ปานกลาง	1.69	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า เกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไปใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรในระดับมาก 11 แหล่ง คือ ประสิทธิภาพเดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.77$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.70$) การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา ($\bar{x}=2.53$) งานวันเกษตรต่างๆ ($\bar{x}=2.53$) เอกสารเผยแพร่ของราชการ ($\bar{x}=2.53$) สำนักงานเกษตรอำเภอ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรกรผู้นำ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรอำเภอ ปลัดอำเภอหรือประมงอำเภอ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.47$) สำนักงานเกษตรตำบล ($\bar{x}=2.40$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรทั่วไปใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรในระดับมาก 6 แหล่ง คือ ประสิทธิภาพเดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.83$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.67$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.53$) เอกสารเผยแพร่ของราชการ ($\bar{x}=2.40$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ญาติพี่น้อง ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง

2 ประเภท ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 2 ประเภท

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	1.77	0.85	ปานกลาง
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ	2.17	0.78	ปานกลาง
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ	2.40	0.81	มาก
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.60	0.76	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ	2.20	0.78	ปานกลาง
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.55	0.79	มาก
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.53	0.79	มาก
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ	2.13	0.77	ปานกลาง
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ	2.73	0.61	มาก
10. สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.18	0.89	ปานกลาง
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ	1.38	0.76	น้อยที่สุด
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรืองานวันเกษตร	2.05	0.91	ปานกลาง
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือทัศนศึกษา	2.00	0.90	ปานกลาง
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร	1.87	0.83	ปานกลาง
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง	1.55	0.75	น้อยที่สุด
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก	1.52	0.68	น้อยที่สุด
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์	2.13	0.81	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชน แจกจ่ายไม่ทั่วถึง	1.68	0.68	ปานกลาง
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก	1.28	0.61	น้อยที่สุด
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ	1.20	0.61	น้อยที่สุด
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ	2.00	0.88	ปานกลาง
22. รายการวิทยุให้สารสนเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้	1.70	0.67	ปานกลาง
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ	1.25	0.57	น้อยที่สุด
24. บริเวณที่ตั้งของบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน	1.17	0.53	น้อยที่สุด
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์	1.15	0.52	น้อยที่สุด
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์	1.68	0.77	ปานกลาง
27. รายการโทรทัศน์ให้สารสนเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้	1.63	0.58	น้อยที่สุด
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ	1.22	0.58	น้อยที่สุด
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน	1.20	0.55	น้อยที่สุด
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารสนเทศและไม่ค่อย ตรงตามความต้องการ	2.03	0.82	ปานกลาง
31. ญาติพี่น้องให้สารสนเทศได้ไม่ชัดเจน	1.65	0.73	น้อยที่สุด
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารสนเทศได้ไม่ชัดเจน	1.48	0.65	น้อยที่สุด
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นความรู้	1.38	0.52	น้อยที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้	2.33	0.86	ปานกลาง
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป	1.95	0.83	ปานกลาง
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้	2.52	0.75	มาก
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่	1.68	0.57	ปานกลาง
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง	1.23	0.59	น้อยที่สุด
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง	1.20	0.55	น้อยที่สุด
40. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการอ่านและการดู	1.32	0.68	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	1.79	0.23	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่าง มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อยที่สุด โดยมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก 6 เรื่อง คือ ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.60$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.55$) ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.53$) เจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.52$) และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ ($\bar{x}=2.40$) ระดับปานกลาง 18 เรื่อง นอกนั้นมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด 17 เรื่อง และเรื่องที่ เป็นปัญหาในระดับต่ำสุด คือ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ($\bar{x}=1.15$)

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น
ระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับ
จังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ระดับของปัญหาและอุปสรรค			
	x	แปลความ	x	แปลความ
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย	1.57	น้อยที่สุด	1.97	ปานกลาง
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ	2.10	ปานกลาง	2.23	ปานกลาง
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ	2.33	ปานกลาง	2.47	มาก
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย	2.40	มาก	2.80	มาก
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ	2.10	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ระดับของปัญหาและอุปสรรค			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย อยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.40	มาก	2.70	มาก
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.23	ปานกลาง	2.83	มาก
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ	2.10	ปานกลาง	2.17	ปานกลาง
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ	2.73	มาก	2.73	มาก
10. สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการ เกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	1.93	ปานกลาง	2.43	มาก
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอพบ หรือขอคำแนะนำ	1.27	น้อยที่สุด	1.50	ปานกลาง
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรือ งานวันเกษตร	1.77	ปานกลาง	2.33	ปานกลาง
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือ ทัศนศึกษา	1.63	น้อยที่สุด	2.37	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ระดับของปัญหาและอุปสรรค			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร	1.63	น้อยที่สุด	2.10	ปานกลาง
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง	1.57	น้อยที่สุด	1.53	น้อยที่สุด
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก	1.57	น้อยที่สุด	1.47	น้อยที่สุด
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์	2.00	ปานกลาง	2.27	ปานกลาง
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชน แจกจ่ายไม่ทั่วถึง	1.47	น้อยที่สุด	1.90	ปานกลาง
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก	1.27	น้อยที่สุด	1.30	น้อยที่สุด
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ	1.27	น้อยที่สุด	1.13	น้อยที่สุด
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ	2.03	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไป ไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	1.60	น้อยที่สุด	1.80	ปานกลาง
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการ เข้าใจ	1.30	น้อยที่สุด	1.20	น้อยที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ระดับของปัญหาและอุปสรรค			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
24. บริเวณที่ตั้งของบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน	1.23	น้อยที่สุด	1.10	น้อยที่สุด
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์	1.23	น้อยที่สุด	1.07	น้อยที่สุด
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์	1.47	น้อยที่สุด	1.90	ปานกลาง
27. รายการโทรทัศน์ให้สารสนเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	1.60	น้อยที่สุด	1.67	ปานกลาง
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ	1.23	น้อยที่สุด	1.20	น้อยที่สุด
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน	1.23	น้อยที่สุด	1.17	น้อยที่สุด
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารสนเทศน้อยและไม่ค่อยตรงตามความต้องการ	2.00	ปานกลาง	2.07	ปานกลาง
31. ญาติพี่น้องให้สารสนเทศได้ไม่ชัดเจน	1.73	ปานกลาง	1.57	น้อยที่สุด
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารสนเทศได้ไม่ชัดเจน	1.40	น้อยที่สุด	1.57	น้อยที่สุด
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวงความรู้	1.30	น้อยที่สุด	1.47	น้อยที่สุด
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้	2.17	ปานกลาง	2.50	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร			
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป	
	ระดับของปัญหาและอุปสรรค			
	$\bar{x}$	แปลความ	$\bar{x}$	แปลความ
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกร น้อยเกินไป	1.70	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้	2.37	มาก	2.67	มาก
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่	1.60	น้อยที่สุด	1.77	ปานกลาง
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง	1.27	น้อยที่สุด	1.20	น้อยที่สุด
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง	1.27	น้อยที่สุด	1.13	น้อยที่สุด
40. ประสิทธิภาพถ่ายทอดขาดประสิทธิภาพในการอ่าน และการดู	1.40	น้อยที่สุด	1.23	น้อยที่สุด
รวม	1.71	ปานกลาง	1.87	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า เกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรดีเด่น มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ในระดับมาก 4 เรื่อง คือ

ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.40$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.40$) และเจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร ในระดับมาก 9 เรื่อง คือ ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.83$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.80$) ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.70$) เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.67$) ครูเกษตรไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.50$) ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ ($\bar{x}=2.47$) สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.43$) ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษา ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ
จำแนกตามประเภทของเกษตรกร

3.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
 เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ
จำแนกตามประเภทเกษตรกร

ประเภทของแหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	x	S.D.	x	S.D.	
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	2.03	0.77	1.80	0.81	1.15
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	1.50	0.73	1.30	0.60	1.16
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	1.37	0.70	1.10	0.40	1.87
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือ มหาวิทยาลัย	1.70	0.75	1.23	0.57	2.62 [*]
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.67	0.76	1.23	0.57	2.51 [*]
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1.40	0.72	1.07	0.37	2.25 [*]
7. สำนักงานเกษตรตำบล	2.40	0.68	1.80	0.89	2.95 ^{**}
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ	2.50	0.68	1.77	0.82	3.77 ^{**}
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด	2.10	0.61	1.33	0.48	5.43 ^{**}

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเภทเกษตรกร					
ประเภทของแหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. สถานีวิจัย หรือสถานทดลองทาง การเกษตร	2.33	0.61	1.63	0.72	4.08**
11. ศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่	1.57	0.68	1.27	0.52	1.92
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ	2.27	0.83	2.00	0.74	1.31
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร	2.20	0.93	1.73	0.91	1.97
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร	2.00	0.87	1.73	0.79	1.25
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1.53	0.82	1.20	0.48	1.92
16. ธนาคารพาณิชย์	1.47	0.73	1.27	0.52	1.22
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร	1.87	0.68	1.53	0.63	1.97
18. การสาธิตของหน่วยราชการ	2.33	0.71	1.93	0.69	2.21*
19. การสาธิตของภาคเอกชน	1.77	0.77	1.40	0.56	2.10*
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา	2.53	0.68	1.83	0.83	3.56**
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา	2.33	0.55	2.13	0.63	1.31
22. นิทรรศการ	2.20	0.71	1.67	0.66	3.00**
23. งานวันเกษตรต่างๆ	2.53	0.68	1.93	0.74	3.27**
24. หนังสือพิมพ์รายวัน	2.37	0.67	2.37	0.72	0.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t.
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
25. นิติสารหรือวารสารการเกษตร	2.33	0.73	1.73	0.69	2.73**
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร	1.97	0.56	1.70	0.75	1.56
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน	1.87	0.57	1.63	0.72	1.39
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ	2.53	0.63	2.40	0.77	0.73
29. วิทยุ	2.13	0.57	2.13	0.63	0.00
30. โทรทัศน์	2.70	0.70	2.67	0.55	0.21
31. ภาพยนตร์	1.33	0.66	1.30	0.65	0.20
32. เทปโทรทัศน์	1.57	0.77	1.27	0.58	1.70
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	1.70	0.79	1.63	0.77	0.33
34. ญาติพี่น้อง	2.03	0.62	2.37	0.72	-1.93
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ	2.47	0.63	2.53	0.57	-0.43
36. เกษตรกรผู้นำ	2.50	0.78	2.30	0.70	1.05
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	1.93	0.87	1.73	0.87	0.89
38. พ่อค้าคนกลาง	1.93	0.74	1.47	0.57	2.73**
39. พระสงฆ์	1.53	0.82	1.20	0.48	1.92
40. ครูเกษตร	1.87	0.78	1.43	0.63	2.38*
41. พัฒนาการ	2.03	0.81	1.37	0.62	3.59**

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสำรณเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเค้น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.	1.70	0.75	1.27	0.52	2.50 [*]
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร	1.83	0.83	1.30	0.47	3.06 ^{**}
44. เกษตรตำบล	2.40	0.72	2.03	0.89	1.75
45. เกษตรอำเภอ ปลัดอำเภอ หรือ ประมงอำเภอ	2.50	0.57	2.23	0.68	1.64
46. เกษตรจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือ ประมงจังหวัด	2.13	0.63	1.77	0.73	2.09 [*]
47. ปลัดอำเภอ	1.77	0.82	1.40	0.68	1.90
48. นายอำเภอ	1.80	0.81	1.40	0.68	2.09 [*]
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร	1.90	0.85	1.83	0.87	0.30
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของ เอกชน	1.53	0.73	1.30	0.60	1.36
51. เจ้าหน้าที่ของบริษัทจำหน่าย ผลิตภัณฑ์การเกษตร	2.03	0.62	1.60	0.56	2.85 ^{**}
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง	2.77	0.63	2.83	0.53	-0.44

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	x	S.D.	x	S.D.	
รวม	2.01	0.33	1.69	0.30	3.95**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{.05}$, df 58 = 2.00)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01}$, df 58 = 2.67)

จากตาราง 8 แสดงว่า เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรโดยรวมมากกว่าเกษตรกรทั่วไอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า เกษตรกรต่างประเภทกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรต่างประเภทกันมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันจำนวน 19 แหล่งจาก 52 แหล่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรทั่วไอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในแหล่งต่อไปนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัด, สถานีวิทยุหรือคลองทางการเกษตร, สำนักงานเกษตรอำเภอ, พัฒนาการ, การฝึกอบรม ประชุมหรือสัมมนา งานวันเกษตรต่างๆ, เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร, นิทรรศการ, เจ้าหน้าที่ของบริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร, พ่อค้าคนกลาง, นิติสารหรือวารสารการเกษตร และใช้มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย, ห้องสมุดประชาชนอำเภอ, เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช., ครูเกษตร, ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด, การสาธิตของหน่วยราชการ, การสาธิตของภาคเอกชน, เกษตรจังหวัด, และปลัดผู้จังหวัดหรือประมงจังหวัดและนายอำเภอ

4. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกร

4.1 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร
 จำแนกตามประเภทของเกษตรกร รวมทุกสาขาอาชีพ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร จำแนกตาม
 ประเภทเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	x	S.D.	x	S.D.	
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ ห่างไกลจากที่พักอาศัย	1.57	0.82	1.97	0.85	1.86
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มี สารนิเทศที่ต้องการ	2.10	0.80	2.23	0.77	-0.65
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มี สารนิเทศที่ต้องการ	2.33	0.84	2.47	0.78	-0.64
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.40	0.89	2.80	0.55	-2.09*
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มี สารนิเทศที่ต้องการ	2.10	0.80	2.30	0.75	-1.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือ มหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย	2.40	0.86	2.70	0.70	-1.49
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่ พักอาศัย	2.23	0.90	2.83	0.53	-3.15*
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ	2.10	0.76	2.17	0.79	-0.33
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภท ต่างๆ	2.73	0.58	2.73	0.64	0.00
10. สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พัก อาศัย	1.93	0.87	2.43	0.86	-2.24
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานีหรือ ศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ ความสนใจ เมื่อไปขอพบหรือขอ คำแนะนำ	1.27	0.69	1.50	0.82	-1.19

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การ สาธิต หรืองานวันเกษตร	1.77	0.90	2.33	0.84	-2.52*
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือทัศนศึกษา	1.63	0.85	2.37	0.81	-3.42**
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร	1.63	0.77	2.10	0.85	-2.24*
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง	1.57	0.77	1.53	0.73	0.17
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก	1.57	0.73	1.47	0.63	0.57
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจาก สิ่งพิมพ์	2.00	0.87	2.27	0.74	-1.28
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและ เอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง	1.47	0.63	1.90	0.66	-2.60*
19. เอกสารของราชการและเอกชน อ่านเข้าใจยาก	1.27	0.64	1.30	0.60	-0.21
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ	1.27	0.69	1.13	0.51	0.85

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ	2.03	0.89	1.97	0.89	0.29
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไป ไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	1.60	0.68	1.80	0.66	-1.16
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการ เข้าใจ	1.30	0.65	1.20	0.48	0.67
24. บริเวณที่ตั้งของบ้านรับคลื่นสัญญาณ วิทยุได้ไม่ชัดเจน	1.23	0.63	1.10	0.40	0.98
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์	1.23	0.66	1.07	0.37	1.26
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์	1.47	0.73	1.90	0.76	-2.25*
27. รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อย เกินไปไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้	1.60	0.62	1.67	0.55	-0.44
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อ การเข้าใจ	1.23	0.63	1.20	0.55	0.22
29. บริเวณที่ตั้งของบ้านรับคลื่นสัญญาณ โทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน	1.23	0.63	1.17	0.46	0.47

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ให้สารนิเทศน้อยและไม่ค่อยตรง ตามความต้องการ	2.00	0.83	2.07	0.83	-0.31
31. ญาติพี่น้องให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน	1.73	0.79	1.57	0.68	0.88
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารนิเทศได้ ไม่ชัดเจน	1.40	0.68	1.57	0.63	-0.99
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นความรู้	1.30	0.47	1.47	0.57	-1.24
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้	2.17	0.91	2.50	0.78	-1.52
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบ กับเกษตรกรน้อยเกินไป	1.70	0.79	2.20	0.81	-2.42 [*]
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาค เอกชนไม่มีเวลาให้	2.37	0.81	2.67	0.66	-1.57
37. ไม่นั่นใจในความรู้เดิม หรือ ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่	1.60	0.62	1.77	0.50	-1.14
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง	1.27	0.64	1.20	0.55	0.43
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพ ในการฟัง	1.27	0.64	1.13	0.43	0.94

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ประเภทเกษตรกร				t
	เกษตรกรดีเด่น		เกษตรกรทั่วไป		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
40. ประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์					
การอ่านและการดู	1.40	0.77	1.23	0.57	0.95
รวม	1.71	0.24	1.87	0.20	-2.86*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t.05, df 58 = 2.00)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t.01, df 58 = 2.67)

จากตาราง 9 แสดงว่า เกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรโดยรวมมากกว่าเกษตรกรดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า เกษตรกรต่างประเภทกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในเรื่อง ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษาและห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย และมีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่อง เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง, ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร, เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป, ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์.

สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย และไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรมหรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร

5. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ
จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

5.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 5 สาขาอาชีพการเกษตรรวมทั้ง 2 ประเภท ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 10-11

ตาราง 10 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.17	0.29	0.45
ภายในกลุ่ม	55	35.42	0.64	
รวม	59	36.58		
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.07	0.27	0.58
ภายในกลุ่ม	55	25.33	0.46	
รวม	59	26.40		
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.23	0.56	1.86
ภายในกลุ่ม	55	16.50	0.30	
รวม	59	18.73		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.43	0.36	0.67
ภายในกลุ่ม	55	29.50	0.54	
รวม	59	30.93		
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.43	0.38	0.72
ภายในกลุ่ม	55	27.42	0.50	
รวม	59	28.85		
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.23	0.31	0.87
ภายในกลุ่ม	55	19.50	0.36	
รวม	59	20.73		
7. สำนักงานเกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.23	1.56	2.44
ภายในกลุ่ม	55	35.17	0.64	
รวม	59	41.40		
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	10.60	2.65	4.81**
ภายในกลุ่ม	55	30.33	0.55	
รวม	59	40.93		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.60	0.90	2.19
ภายในกลุ่ม	55	22.58	0.41	
รวม	59	26.18		
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.57	0.39	0.69
ภายในกลุ่ม	55	31.42	0.57	
รวม	59	32.98		
11. ศูนย์บริการเกษตรกรรมเคลื่อนที่				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.83	0.21	0.53
ภายในกลุ่ม	55	21.75	0.40	
รวม	59	22.58		
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.43	0.61	0.97
ภายในกลุ่ม	55	34.50	1.63	
รวม	59	36.93		
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.43	0.86	0.97
ภายในกลุ่ม	55	48.50	0.88	
รวม	59	51.93		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.93	1.23	1.88
ภายในกลุ่ม	55	36.00	0.66	
รวม	59	40.93		
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.43	0.36	0.74
ภายในกลุ่ม	55	26.50	0.48	
รวม	59	27.93		
16. ธนาคารพาณิชย์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.27	0.57	1.44
ภายในกลุ่ม	55	21.67	0.40	
รวม	59	23.93		
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.43	0.61	1.39
ภายในกลุ่ม	55	24.17	0.44	
รวม	59	26.60		
18. การสำนึกของหน่วยราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.77	0.19	0.35
ภายในกลุ่ม	55	30.17	0.55	
รวม	59	30.93		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
19. การสาธิตของภาคเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.50	0.13	0.25
ภายในกลุ่ม	55	28.08	0.51	
รวม	59	28.58		
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.73	0.93	1.38
ภายในกลุ่ม	55	37.25	0.68	
รวม	59	40.98		
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.57	0.39	1.12
ภายในกลุ่ม	55	19.17	0.35	
รวม	59	20.73		
22. นิทรรศการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.23	0.31	0.56
ภายในกลุ่ม	55	30.50	0.56	
รวม	59	31.73		
23. งานวันเกษตรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.73	0.93	1.66
ภายในกลุ่ม	55	31.00	0.56	
รวม	59	34.73		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
24. หนังสือพิมพ์รายวัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.27	1.32	3.20*
ภายในกลุ่ม	55	22.67	0.41	
รวม	59	27.93		
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.90	0.98	1.84
ภายในกลุ่ม	55	29.08	0.53	
รวม	59	32.98		
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.50	0.13	0.27
ภายในกลุ่ม	55	25.83	0.47	
รวม	59	26.33		
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	1.62
ภายในกลุ่ม	55	22.58	0.41	
รวม	59	25.25		
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.93	0.48	0.99
ภายในกลุ่ม	55	27.00	0.49	
รวม	59	28.93		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
29. วิทย์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.43	0.61	1.81
ภายในกลุ่ม	55	18.50	0.34	
รวม	59	20.93		
30. โทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.90	0.48	1.24
ภายในกลุ่ม	55	21.08	0.38	
รวม	59	22.98		
31. ภาพยนตร์				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.40	1.10	2.94*
ภายในกลุ่ม	55	20.58	0.37	
รวม	59	24.98		
32. เทปโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.17	0.54	1.13
ภายในกลุ่ม	55	26.42	0.48	
รวม	59	28.58		
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.17	0.29	0.47
ภายในกลุ่ม	55	34.17	0.62	
รวม	59	35.33		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
34. ญาติพี่น้อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.60	0.90	2.06
ภายในกลุ่ม	55	24.00	0.44	
รวม	59	27.60		
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.17	0.04	0.11
ภายในกลุ่ม	55	20.83	0.38	
รวม	59	21.00		
36. เกษตรกรผู้นำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.90	0.73	1.35
ภายในกลุ่ม	55	29.50	0.54	
รวม	59	32.40		
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	7.00	1.75	2.58 [*]
ภายในกลุ่ม	55	37.33	0.68	
รวม	59	44.33		
38. พ่อค้าคนกลาง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.10	0.28	0.55
ภายในกลุ่ม	55	27.50	0.50	
รวม	59	28.60		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
39. พระสงฆ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.93	0.48	1.02
ภายในกลุ่ม	55	26.00	0.47	
รวม	59	27.93		
40. ครูเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.23	0.81	1.57
ภายในกลุ่ม	55	28.42	0.52	
รวม	59	31.65		
41. พัฒนาการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.10	1.28	2.23
ภายในกลุ่ม	55	31.50	0.57	
รวม	59	36.60		
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.07	1.02	2.24
ภายในกลุ่ม	55	24.92	0.45	
รวม	59	28.98		
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.57	1.14	2.40
ภายในกลุ่ม	55	26.17	0.48	
รวม	59	30.73		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
44. เกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	8.77	2.19	3.84 [*]
ภายในกลุ่ม	55	31.42	0.57	
รวม	59	40.18		
45. เกษตรอำเภอ ปลัดอำเภอ หรือ ประมงอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.43	1.36	4.04 ^{**}
ภายในกลุ่ม	55	18.50	0.34	
รวม	59	23.93		
46. เกษตรจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือ ประมงจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.27	0.57	1.17
ภายในกลุ่ม	55	26.58	0.48	
รวม	59	28.85		
47. ปลัดอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.17	1.04	1.88
ภายในกลุ่ม	55	30.42	0.55	
รวม	59	34.58		
48. นายอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.40	1.10	2.02
ภายในกลุ่ม	55	30.00	0.55	
รวม	59	34.40		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.77	0.94	1.32
ภายในกลุ่ม	55	39.17	0.71	
รวม	59	42.93		
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	1.12
ภายในกลุ่ม	55	24.58	0.45	
รวม	59	26.58		
51. เจ้าหน้าที่บริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.90	0.73	1.99
ภายในกลุ่ม	55	20.08	0.37	
รวม	59	22.98		
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.60	0.90	3.09*
ภายในกลุ่ม	55	16.00	0.29	
รวม	59	19.60		

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.84	0.21	1.83
ภายในกลุ่ม	55	6.33	0.12	
รวม	59	7.17		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{.05; 4, 55} = 2.54$)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{.01; 4, 55} = 3.68$)

จากตาราง 10 แสดงว่า การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรรวมทั้ง 2 ประเภทที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในแหล่งต่อไปนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์ อำเภอหรือประมงอำเภอ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งต่อไปนี้ เกษตรตำบล หนังสือพิมพ์รายวัน ประสบการณ์เดิมของตนเอง ภาพยนตร์และผู้นำหมู่บ้าน ดังนั้น ส่วนแหล่งสารนิเทศประเภทอื่นๆ นั้น เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทมีการใช้ไม่แตกต่างกัน

เพื่อตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกันในเรื่องที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized-q-Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบของการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร	สาขาอาชีพ การเกษตร		เฉพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	ทำสวน	ทำนา
		x	1.58	1.75	2.25	2.33	2.75
8. สำนักงาน	เฉพาะเลี้ยง						
เกษตรอำเภอ	สัตว์น้ำ	1.58	-	0.17	0.67	0.75	1.17 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.75		-	0.50	0.58	1.00 [*]
	ทำไร่	2.25			-	0.13	0.55
	ทำสวน	2.33				-	0.42
	ทำนา	2.75					-
			เฉพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	ทำนา
		x	1.92	2.17	2.42	2.58	2.75
24. หนังสือพิมพ์	เฉพาะเลี้ยง						
รายวัน	สัตว์น้ำ	1.92	-	0.25	0.50	0.66	0.83 [*]
	ทำไร่	2.17		-	0.35	0.41	0.58
	เลี้ยงสัตว์	2.42			-	0.16	0.33
	ทำสวน	2.58				-	0.17
	ทำนา	2.75					-

ตาราง 11 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ การเกษตร		ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
การเกษตร		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.42	1.50	1.67
31. ภาพยนตร์	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.42	0.50	0.67
	เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.42	0.50	0.67 [*]
	ทำนา	1.42			-	0.08	0.25
	ทำไร่	1.50				-	0.17
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1.67					-
				เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง	ทำสวน	ทำไร่
				สัตว์น้ำ		ทำนา	
		$\bar{x}$	1.58	2.00	2.42	2.42	2.67
44. เกษตรตำบล	เลี้ยงสัตว์	1.58	-	0.42	0.84 [*]	0.84 [*]	1.09 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.00		-	0.42	0.42	0.67
	ทำสวน	2.42			-	0.00	0.25
	ทำไร่	2.42				-	0.25
	ทำนา	2.67					-

ตาราง 11 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ การเกษตร	เฉพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำสวน	ทำไร่	ทำนา	เลี้ยงสัตว์
การเกษตร	$\bar{x}$	2.00	2.17	2.25	2.58	2.83

45. เกษตรอำเภอ เพาะเลี้ยง

ปลุ่สัตว์อำเภอ	สัตว์น้ำ	2.00	-	0.17	0.25	0.58	0.83 [*]
หรือประมง	ทำสวน	2.17	-	0.08	0.41	0.66 [*]	
อำเภอ	ทำไร่	2.25		-	0.33	0.58 [*]	
	ทำนา	2.58			-	0.25	
	เลี้ยงสัตว์	2.83				-	

	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์
$\bar{x}$	2.33	2.83	2.83	3.00	3.00

52. ประสิทธิภาพ เพาะเลี้ยง

เดิมของ	สัตว์น้ำ	2.33	-	0.50 [*]	0.50	0.67 [*]	0.67 [*]
ตนเอง	ทำนา	2.83	-	0.00	1.17	1.17	
	ทำไร่	2.83		-	1.17	1.17	
	ทำสวน	3.00			-	0.00	
	เลี้ยงสัตว์	3.00				-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 11 แสดงว่า

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น สำนักงานเกษตรอำเภอ หนังสือพิมพ์รายวัน เกษตรตำบล มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น ภาพยนตร์ มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำไร่และสาขาอาชีพทำสวนใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น เกษตรตำบล มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น เกษตรอำเภอ วิทยุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาขาอาชีพทำสวน และสาขาอาชีพทำไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพทำไร่และสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น เกษตรตำบล มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ สาขาอาชีพทำสวนและสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น ประสบการณ์เดิมของตนเอง มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5.2 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น
จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 12-13

ตาราง 12 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตาม
สาขาอาชีพการเกษตร

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	0.90
ภายในกลุ่ม	25	14.83	0.60	
รวม	29	16.97		
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.33	0.58	1.11
ภายในกลุ่ม	25	13.17	0.53	
รวม	29	15.50		
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.80	0.95	2.59
ภายในกลุ่ม	25	9.17	0.37	
รวม	29	12.97		
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.13	1.03	1.82
ภายในกลุ่ม	25	14.17	0.56	
รวม	29	18.30		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	1.19
ภายในกลุ่ม	25	14.00	0.56	
รวม	29	16.67		
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	1.89
ภายในกลุ่ม	25	11.67	0.46	
รวม	29	15.20		
7. สำนักงานเกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	0.63
ภายในกลุ่ม	25	12.00	0.48	
รวม	29	13.20		
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.00	1.00	2.63
ภายในกลุ่ม	25	9.50	0.38	
รวม	29	13.50		
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.33	0.89
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	10.70		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.33	0.33	0.89
ภายในกลุ่ม	25	9.33	0.37	
รวม	29	10.67		
11. ศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.25
ภายในกลุ่ม	25	12.83	0.51	
รวม	29	13.37		
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.52
ภายในกลุ่ม	25	18.33	0.73	
รวม	29	19.87		
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.13	0.78	0.90
ภายในกลุ่ม	25	21.67	0.87	
รวม	29	24.80		
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.67	0.42	0.51
ภายในกลุ่ม	25	20.33	0.81	
รวม	29	22.00		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.47	0.62	0.91
ภายในกลุ่ม	25	17.00	0.68	
รวม	29	19.47		
16. ธนาคารพาณิชย์				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.13	.78	1.59
ภายในกลุ่ม	25	12.33	.49	
รวม	29	15.47		
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	.28	0.57
ภายในกลุ่ม	25	12.33	.49	
รวม	29	13.47		
18. การสาธิตของหน่วยราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.00	.25	0.46
ภายในกลุ่ม	25	13.67	.55	
รวม	29	14.67		
19. การสาธิตของภาคเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	.55	0.91
ภายในกลุ่ม	25	15.17	.61	
รวม	29	17.37		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.80	.20	0.40
ภายในกลุ่ม	25	12.67	.51	
รวม	29	13.47		
21. การเชื่อมสัมพันธ์หรือทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.33	0.08	0.25
ภายในกลุ่ม	25	8.33	0.33	
รวม	29	8.67		
22. นิทรรศการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	0.87
ภายในกลุ่ม	25	13.00	0.52	
รวม	29	14.80		
23. งานวันเกษตรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.18
ภายในกลุ่ม	25	11.33	0.45	
รวม	29	13.47		
24. หนังสือพิมพ์รายวัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.47	1.62	6.22**
ภายในกลุ่ม	25	6.50	0.26	
รวม	29	12.97		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.69
ภายในกลุ่ม	25	13.83	0.55	
รวม	29	15.37		
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.34
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	8.97		
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.81
ภายในกลุ่ม	25	7.33	0.29	
รวม	29	9.47		
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	0.69
ภายในกลุ่ม	25	10.33	0.41	
รวม	29	11.47		
29. วิทยู				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	1.47
ภายในกลุ่ม	25	7.67	0.31	
รวม	29	9.47		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
30. โทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.13	1.03	2.54
ภายในกลุ่ม	25	10.17	0.41	
รวม	29	14.30		
31. ภาพยนตร์				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.00	1.00	2.89*
ภายในกลุ่ม	25	8.67	0.41	
รวม	29	12.67		
32. เทปโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.87	0.72	1.24
ภายในกลุ่ม	25	14.50	0.58	
รวม	29	17.37		
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	0.83
ภายในกลุ่ม	25	16.17	0.65	
รวม	29	18.30		
34. ญาติพี่น้อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.47	0.62	1.81
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	10.97		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.80	0.20	0.47
ภายในกลุ่ม	25	10.67	0.43	
รวม	29	11.47		
36. เกษตรกรผู้นำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	1.12
ภายในกลุ่ม	25	14.83	0.59	
รวม	29	17.50		
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.87	0.97	1.34
ภายในกลุ่ม	25	18.00	0.72	
รวม	29	21.87		
38. พ่อค้าคนกลาง				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.87	0.72	1.38
ภายในกลุ่ม	25	13.00	0.52	
รวม	29	15.87		
39. พระสงฆ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.13	0.78	1.20
ภายในกลุ่ม	25	16.33	0.65	
รวม	29	19.47		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
40. ครูเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	0.72
ภายในกลุ่ม	25	15.67	0.63	
รวม	29	17.47		
41. พัฒนาการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.52
ภายในกลุ่ม	25	17.50	0.70	
รวม	29	18.97		
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.47	1.12	2.02
ภายในกลุ่ม	25	13.83	0.55	
รวม	29	18.30		
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.00	1.00	1.55
ภายในกลุ่ม	25	16.17	0.35	
รวม	29	20.17		
44. เกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.87	1.22	2.94*
ภายในกลุ่ม	25	10.33	0.41	
รวม	29	15.20		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
45. เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ หรือ ประมงอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.33	0.58	2.04
ภายในกลุ่ม	25	7.17	0.29	
รวม	29	9.50		
46. เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด หรือ ประมงจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.27
ภายในกลุ่ม	25	11.00	0.44	
รวม	29	11.47		
47. ปลัดอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.54
ภายในกลุ่ม	25	17.83	0.71	
รวม	29	19.37		
48. นายอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	0.80
ภายในกลุ่ม	25	16.67	0.67	
รวม	29	18.80		
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.87	1.22	1.92
ภายในกลุ่ม	25	15.83	0.63	
รวม	29	20.70		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.13	0.78	1.59
ภายในกลุ่ม	25	12.33	0.49	
รวม	29	15.47		
51. เจ้าหน้าที่บริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.96
ภายในกลุ่ม	25	9.50	0.38	
รวม	29	10.97		
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	4.15*
ภายในกลุ่ม	25	6.83	0.27	
รวม	29	11.37		
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.34	0.08	0.76
ภายในกลุ่ม	25	2.76	0.11	
รวม	29	3.10		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F.05; df 4, 25 = 2.76)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F.01; df 4, 25 = 4.18)

จากตาราง 12 แสดงว่า การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในแหล่งต่อไปนี้ หนังสือพิมพ์รายวัน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ ประสบการณ์เดิมของตนเอง เกษตรตำบลและภาพยนตร์ ส่วนแหล่งสารนิเทศประเภทอื่นๆ นั้น เกษตรกรดีเด่นทั้ง 5 สาขาอาชีพมีการใช้ไม่แตกต่างกัน

เพื่อทราบความแตกต่างเป็นรายคู่การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ในข้อที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized-q-Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น ที่มีสาขาอาชีพ
การเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร	สาขาอาชีพ การเกษตร		เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำสวน
		x	1.50	2.33	2.50	2.67	2.83
24. หนังสือพิมพ์							
รายวัน	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.50	-	0.83 [*]	1.00 [*]	1.17 [*]	1.33 [*]
	ทำไร่	2.33		-	0.17	0.34	0.50
	เลี้ยงสัตว์	2.50			-	0.17	0.33
	ทำนา	2.67				-	0.17
	ทำสวน	2.83					-
			ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
		x	1.00	1.00	1.33	1.33	2.00
31. ภาพยนตร์							
	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.33	0.33	1.00 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.33	0.33	1.00 [*]
	ทำนา	1.33			-	0.00	0.67
	ทำไร่	1.33				-	0.67
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	2.00					-

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง	สาขาอาชีพ	เฉพาะเลี้ยง	ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	สัตว์น้ำ				
การเกษตร		2.00	2.83	3.00	3.00	3.00
52. ประสบการณ์	เฉพาะเลี้ยง					
เดิมของ	สัตว์น้ำ	2.00	-	0.83*	1.00*	1.00*
ตนเอง	ทำนา	2.83	-	0.17	0.17	0.17
	ทำไร่	3.00		-	0.00	0.00
	ทำสวน	3.00			-	0.00
	เลี้ยงสัตว์	3.00				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 13 แสดงว่า

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพทำนา สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์และสาขาอาชีพทำไร่ ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น หนังสือพิมพ์รายวัน ประสบการณ์เดิมของตนเอง มากกว่าเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรที่เป็น ภาพยนตร์ มากกว่าเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำสวนและสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5.3 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป
จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 14-15

ตาราง 14 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตาม
สาขาอาชีพการเกษตร

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.53
ภายในกลุ่ม	25	17.33	0.69	
รวม	29	18.80		
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.80	0.70	2.33
ภายในกลุ่ม	25	7.50	0.30	
รวม	29	10.30		
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.80
ภายในกลุ่ม	25	4.17	0.17	
รวม	29	4.70		
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.87	0.22	0.64
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	9.37		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	1.22
ภายในกลุ่ม	25	7.83	0.31	
รวม	29	9.36		
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	1.00
ภายในกลุ่ม	25	3.33	0.13	
รวม	29	3.86		
7. สำนักงานเกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.47	1.62	2.48
ภายในกลุ่ม	25	16.33	0.65	
รวม	29	22.80		
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	7.53	1.88	3.98 [*]
ภายในกลุ่ม	25	11.83	0.47	
รวม	29	19.36		
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.00	0.75	5.11 ^{**}
ภายในกลุ่ม	25	3.67	0.15	
รวม	29	6.67		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.04
ภายในกลุ่ม	25	12.83	0.51	
รวม	29	14.96		
11. ศูนย์บริการเกษตรกรรมเคลื่อนที่				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	1.51
ภายในกลุ่ม	25	6.33	0.25	
รวม	29	7.86		
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.33	0.33	0.54
ภายในกลุ่ม	25	14.67	0.59	
รวม	29	16.00		
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.87	1.72	2.53
ภายในกลุ่ม	25	17.00	0.68	
รวม	29	23.87		
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.20	1.30	2.56
ภายในกลุ่ม	25	12.67	0.51	
รวม	29	17.87		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	1.25
ภายในกลุ่ม	25	5.67	0.23	
รวม	29	6.80		
16. ธนาคารพาณิชย์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	1.25
ภายในกลุ่ม	25	6.67	0.27	
รวม	29	7.87		
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.80	0.95	3.10*
ภายในกลุ่ม	25	7.67	0.31	
รวม	29	11.47		
18. การสาธิตของหน่วยราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	0.59
ภายในกลุ่ม	25	12.67	0.51	
รวม	29	13.87		
19. การสาธิตของภาคเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.87	0.47	1.59
ภายในกลุ่ม	25	7.33	0.29	
รวม	29	9.20		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา				
ระหว่างกลุ่ม	4	7.00	1.75	3.32*
ภายในกลุ่ม	25	13.17	0.53	
รวม	29	20.17		
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	1.63
ภายในกลุ่ม	25	9.67	0.39	
รวม	29	11.47		
22. นิทรรศการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	1.17
ภายในกลุ่ม	25	10.67	0.43	
รวม	29	12.67		
23. งานวันเกษตรต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.20	0.80	1.58
ภายในกลุ่ม	25	12.67	0.51	
รวม	29	15.87		
24. หนังสือพิมพ์รายวัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.04
ภายในกลุ่ม	25	12.83	0.51	
รวม	29	14.96		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	2.14
ภายในกลุ่ม	25	10.33	0.41	
รวม	29	13.86		
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.18
ภายในกลุ่ม	25	15.83	0.63	
รวม	29	16.30		
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.47	0.87	1.88
ภายในกลุ่ม	25	11.50	0.46	
รวม	29	14.97		
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.55	0.92
ภายในกลุ่ม	25	15.00	0.60	
รวม	29	17.20		
29. วิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	0.69
ภายในกลุ่ม	25	10.33	0.41	
รวม	29	11.46		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
30. โทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	2.78 [*]
ภายในกลุ่ม	25	6.00	0.24	
รวม	29	8.67		
31. ภาพยนต์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.31
ภายในกลุ่ม	25	10.17	0.41	
รวม	29	12.30		
32. เทปโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.87	0.47	1.46
ภายในกลุ่ม	25	8.00	0.32	
รวม	29	9.87		
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	0.90
ภายในกลุ่ม	25	14.83	0.59	
รวม	29	16.96		
34. ญาติพี่น้อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.68
ภายในกลุ่ม	25	13.50	0.54	
รวม	29	14.97		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
35. เกษตรกรรวมอาชีพ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	1.47
ภายในกลุ่ม	25	7.67	0.31	
รวม	29	9.47		
36. เกษตรกรผู้นำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.10
ภายในกลุ่ม	25	12.17	0.49	
รวม	29	14.30		
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.20	1.05	1.49
ภายในกลุ่ม	25	17.67	0.71	
รวม	29	21.87		
38. พ่อค้าคนกลาง				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.32
ภายในกลุ่ม	25	9.00	0.36	
รวม	29	9.47		
39. พระสงฆ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	1.25
ภายในกลุ่ม	25	5.67	0.23	
รวม	29	6.80		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
40. ครูเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.87	0.72	2.11
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	11.37		
41. พัฒนาการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.47	1.37	6.21**
ภายในกลุ่ม	25	5.50	0.22	
รวม	29	10.97		
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	1.51
ภายในกลุ่ม	25	6.33	0.25	
รวม	29	7.87		
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	3.20*
ภายในกลุ่ม	25	4.17	0.17	
รวม	29	6.30		
44. เกษตรตำบล				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.47	1.37	1.95
ภายในกลุ่ม	25	17.50	0.70	
รวม	29	22.97		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
45. เกษตรอำเภอ ปลื้มต้ออำเภอ หรือ ประมงอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.87	0.97	2.54
ภายในกลุ่ม	25	9.50	0.38	
รวม	29	13.37		
46. เกษตรจังหวัด ปลื้มต้อจังหวัด หรือ ประมงจังหวัด				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.20	1.05	2.35
ภายในกลุ่ม	25	11.17	0.45	
รวม	29	15.37		
47. ปลื้มต้ออำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	3.27*
ภายในกลุ่ม	25	8.67	0.35	
รวม	29	13.20		
48. นายอำเภอ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	3.26*
ภายในกลุ่ม	25	8.67	0.35	
รวม	29	13.20		
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.33	1.58	2.50
ภายในกลุ่ม	25	15.83	0.63	
รวม	29	22.16		

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	1.32
ภายในกลุ่ม	25	8.50	0.34	
รวม	29	10.30		
51. เจ้าหน้าที่บริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.53	0.63	2.38
ภายในกลุ่ม	25	6.67	0.27	
รวม	29	9.20		
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.67	0.17	0.56
ภายในกลุ่ม	25	7.50	0.30	
รวม	29	8.17		
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.81	0.20	2.89*
ภายในกลุ่ม	25	1.75	0.70	
รวม	29	2.55		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{.05; 4, 25} = 2.76$)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{.01; 4, 25} = 4.18$)

จากตาราง 14 แสดงว่า การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่า เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในแหล่งต่อไปนี้ พัฒนาการและสำนักงานเกษตรจังหวัด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอ การฝึกอบรมประชุมหรือสัมมนา ปลัดอำเภอ นายอำเภอ เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตรและวิสาหกิจ ส่วนแหล่งสารนิเทศประเภทอื่นๆ นั้น เกษตรกรทั่วไปทั้ง 5 สาขาอาชีพการเกษตรมีการใช้ไม่แตกต่างกัน

เพื่อทราบความแตกต่างเป็นรายคู่การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกันในเรื่องที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized-q-Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบของการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป ที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร	สาขาอาชีพ การเกษตร		เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	ทำสวน	ทำนา
		x	1.00	1.50	1.83	2.00	2.50
8. สำนักงาน	เพาะเลี้ยง						
เกษตรอำเภอ	สัตว์น้ำ	1.00	-	0.50	0.83	1.00	1.50 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.50		-	0.33	0.50	1.00
	ทำไร่	1.83			-	0.17	0.67
	ทำสวน	2.00				-	0.50
	ทำนา	2.50					-
			เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่	ทำสวน	ทำนา
		x	1.00	1.00	1.33	1.33	1.83
9. สำนักงาน	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.33	0.33	0.83 [*]
เกษตรจังหวัด	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.00		-	0.33	0.33	0.83 [*]
	ทำสวน	1.33			-	0.33	0.50
	ทำไร่	1.33				-	0.50
	ทำนา	1.83					-

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ การเกษตร		เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	ทำนา	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่
การเกษตร		$\bar{x}$	1.00	1.33	1.50	1.83	2.00
17. บริษัทที่ทำธุรกิจเลี้ยงสัตว์		1.00	-	0.33	0.50	0.83	1.00 [*]
การเกษตร	ทำสวน	1.33		-	0.17	0.50	0.67
	ทำนา	1.50			-	0.33	0.50
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.83				-	0.17
	ทำไร่	2.00					-
			ทำสวน	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำนา
		$\bar{x}$	2.17	2.50	2.83	2.83	3.00
30. โทรทัศน์	ทำสวน	2.17	-	0.33	0.66	0.66	0.83 [*]
	ทำไร่	2.50		-	0.33	0.33	0.50
	เลี้ยงสัตว์	2.83			-	0.00	0.17
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	2.83				-	0.17
	ทำนา	3.00					-

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ การเกษตร		เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่	ทำสวน	ทำนา
การเกษตร		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.33	1.33	2.17
41. พัฒนาการ	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.33	0.33	1.17 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1.00		-	0.33	0.33	1.17 [*]
	ทำไร่	1.33			-	0.00	0.84 [*]
	ทำสวน	1.33				-	0.84 [*]
	ทำนา	2.17					-
			เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำสวน	ทำนา	ทำไร่
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.33	1.50	1.67
43. เจ้าหน้าที่ เคหกิจ การเกษตร	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.33	0.50	0.67
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1.00		-	0.33	0.50	0.67 [*]
	ทำสวน	1.33			-	0.17	0.34
	ทำนา	1.50				-	0.17
	ทำไร่	1.67					-

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเภทของแหล่ง สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ การเกษตร		เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำสวน	ทำไร่	ทำนา
การเกษตร		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.33	1.67	2.00
47. ปลัดอำเภอ	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.33	0.67	1.00 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1.00		-	0.33	0.67	1.00 [*]
	ทำสวน	1.33			-	0.34	0.67
	ทำไร่	1.67				-	0.33
	ทำนา	2.00					-
			เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำสวน	ทำไร่	ทำนา
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.33	1.67	2.00
48. นายอำเภอ	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.33	0.67	1.00 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	1.00		-	0.33	0.67	1.00 [*]
	ทำสวน	1.33			-	0.34	0.67
	ทำไร่	1.67				-	0.33
	ทำนา	2.00					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 15 แสดงว่า

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรที่เป็น สำนักงาน
เกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด พัฒนาการ ปลัดอำเภอและนายอำเภอ มากกว่าเกษตรกรทั่วไป
สาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรที่เป็น สำนักงาน
เกษตรจังหวัด ปลัดอำเภอและนายอำเภอ มากกว่าเกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำนา ใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรที่เป็น พัฒนาการ
มากกว่าเกษตรกรทั่วไป สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ สาขาอาชีพทำไร่และสาขาอาชีพทำสวน อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำไร่ ใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรที่เป็น บริษัทที่ทำ
ธุรกิจการเกษตร มากกว่าเกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำไร่ ใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรที่เป็น เจ้าหน้าที่
เคหกิจเกษตร มากกว่าเกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.05

6. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
รวมทั้ง 2 ประเภท จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

6.1 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ
 เกษตรกรรวมทั้ง 2 ประเภท จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 16-17

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
 รวมทั้ง 2 ประเภท จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.07	1.02	1.45
ภายในกลุ่ม	55	38.67	0.70	
รวม	59	42.73		
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.67	0.42	0.66
ภายในกลุ่ม	55	34.67	0.63	
รวม	59	36.33		
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.23	1.31	2.17
ภายในกลุ่ม	55	33.17	0.60	
รวม	59	38.40		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.90	0.23	0.37
ภายในกลุ่ม	55	33.50	0.61	
รวม	59	34.40		
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.43	1.36	2.48
ภายในกลุ่ม	55	30.17	0.55	
รวม	59	35.60		
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย อยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.27	0.57	0.90
ภายในกลุ่ม	55	34.58	0.63	
รวม	59	36.85		
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.77	0.69	1.11
ภายในกลุ่ม	55	34.17	0.62	
รวม	59	36.93		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.77	0.94	1.66
ภายในกลุ่ม	55	31.17	0.57	
รวม	59	34.93		
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.57	0.39	1.07
ภายในกลุ่ม	55	20.17	0.37	
รวม	59	21.73		
10. สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการ เกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.40	0.85	1.07
ภายในกลุ่ม	55	43.58	0.79	
รวม	59	46.98		
11. เจ้าหน้าที่สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอ พบหรือขอคำแนะนำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.60	1.65	3.29*
ภายในกลุ่ม	55	27.58	0.50	
รวม	59	34.18		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรือ งานวันเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	10.60	2.65	3.81**
ภายในกลุ่ม	55	38.25	0.70	
รวม	59	48.85		
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือ ทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.17	1.54	2.03
ภายในกลุ่ม	55	41.83	0.76	
รวม	59	48.00		
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.27	1.07	1.60
ภายในกลุ่ม	55	36.67	0.67	
รวม	59	40.93		
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.77	0.44	0.78
ภายในกลุ่ม	55	31.08	0.57	
รวม	59	32.85		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.23	0.31	0.66
ภายในกลุ่ม	55	25.75	0.47	
รวม	59	26.98		
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.43	0.61	0.92
ภายในกลุ่ม	55	36.50	0.66	
รวม	59	38.93		
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจก จ่ายไม่ทั่วถึง				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.57	1.14	2.80*
ภายในกลุ่ม	55	22.42	0.41	
รวม	59	26.98		
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.60	0.65	1.83
ภายในกลุ่ม	55	19.58	0.36	
รวม	59	22.18		
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.60	0.40	1.10
ภายในกลุ่ม	55	20.00	0.36	
รวม	59	21.60		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.00	0.75	0.96
ภายในกลุ่ม	55	43.00	0.78	
รวม	59	46.00		
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.77	0.44	0.98
ภายในกลุ่ม	55	24.83	0.45	
รวม	59	26.60		
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.33	0.83	2.88 *
ภายในกลุ่ม	55	15.92	0.29	
รวม	59	19.25		
24. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.17	0.54	2.10
ภายในกลุ่ม	55	14.17	0.26	
รวม	59	16.33		
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.40	0.60	2.49
ภายในกลุ่ม	55	13.25	0.24	
รวม	59	15.65		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.90	0.48	0.79
ภายในกลุ่ม	55	33.08	0.60	
รวม	59	34.98		
27. รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.43	0.86	2.86*
ภายในกลุ่ม	55	16.50	0.30	
รวม	59	19.93		
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.77	1.19	4.25**
ภายในกลุ่ม	55	15.42	0.28	
รวม	59	20.18		
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.43	0.36	1.22
ภายในกลุ่ม	55	16.17	0.29	
รวม	59	17.60		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารนิเทศ น้อยและไม่ค่อยตรงตามความต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.77	0.44	0.64
ภายในกลุ่ม	55	38.17	0.69	
รวม	59	39.93		
31. ญาติพี่น้องให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.57	0.64	1.21
ภายในกลุ่ม	55	29.08	0.53	
รวม	59	31.65		
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.07	0.27	0.61
ภายในกลุ่ม	55	23.92	0.44	
รวม	59	24.98		
33. เกษตรกรร่วมอาชีพทวงความรู้				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.43	1.11	5.19**
ภายในกลุ่ม	55	11.75	0.21	
รวม	59	16.18		
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.50	1.63	2.43
ภายในกลุ่ม	55	36.83	0.67	
รวม	59	43.33		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับ เกษตรกรน้อยเกินไป				
ระหว่างกลุ่ม	4	8.43	2.11	3.58*
ภายในกลุ่ม	55	32.42	0.59	
รวม	59	40.85		
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลา ให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.57	0.14	0.24
ภายในกลุ่ม	55	32.42	0.59	
รวม	59	32.98		
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.90	0.48	1.53
ภายในกลุ่ม	55	17.08	0.31	
รวม	59	18.98		
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.23	0.81	2.54*
ภายในกลุ่ม	55	17.50	0.32	
รวม	59	20.73		

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.10	0.53	1.86
ภายในกลุ่ม	55	15.50	0.28	
รวม	59	17.60		
40. ประสิทธิภาพการถ่ายทอดประสิทธิภาพในการอ่าน และการดู				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.07	0.77	1.76
ภายในกลุ่ม	55	23.92	0.44	
รวม	59	26.98		
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.83	0.21	4.77**
ภายในกลุ่ม	55	2.39	0.44	
รวม	59	3.21	.04	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{.05; 4, 55} = 2.54$)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{.01; 4, 55} = 3.68$)

จากตาราง 16 แสดงว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรรวมทั้ง 2 ประเภทที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในเรื่องต่อไปนี้เป็นเกษตรกรร่วมอาชีพ หวงความรู้ ราษฎรการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจและไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรืองานวันเกษตร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องต่อไปนี้เป็นเจ้าหน้าที่ การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการ เกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ ราษฎรการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ ราษฎรการโทรทัศน์ให้สารสนเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เอกสารเผยแพร่ของราษฎรการ และเอกสารแจกจ่ายไม่ทั่วถึงและอ่านหนังสือไม่คล่อง ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ นั้น เกษตรกร รวมทั้ง 2 ประเภทที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกันมีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

เพื่อทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร ของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ในข้อที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized-q-Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
ในกลุ่มตัวอย่างที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร		แหล่งสัตว์ ทำไร่ ทำนา ทำสวน เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ					
สาขาอาชีพ	การเกษตร	x	1.00	1.25	1.33	1.33	2.00
11. เจ้าหน้าที่ สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.25	0.33	0.33	1.00 [*]
	ทำไร่	1.25		-	0.08	0.08	0.75
	ทำนา	1.33			-	0.00	0.67
	ทำสวน	1.33				-	0.67 [*]
ไม่ให้ความ สนใจเมื่อไป ขอพบหรือ ขอคำแนะนำ	สัตว์น้ำ	2.00					-

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง		สาขาอาชีพ		ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำสวน
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	$\bar{x}$	1.33	1.83	2.25	2.33	2.50	
การเกษตร								
12. ไม่มีเวลาไป	ทำนา	1.33	-	0.50	0.92*	1.00*	1.17*	
ชมนิทรรศการ	ทำไร่	1.83		-	0.42	0.50	0.67	
การสาธิตหรือ	เลี้ยงสัตว์	2.25			-	0.08	0.25	
งานวันเกษตร	เพาะเลี้ยง							
	สัตว์น้ำ	2.33				-	0.17	
	ทำสวน	2.50						-
			ทำนา	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	ทำไร่	
		$\bar{x}$	1.25	1.50	1.75	1.92	2.00	
18. เอกสาร	ทำนา	1.25	-	0.25	0.50	0.57	0.75*	
เผยแพร่ของ	เลี้ยงสัตว์	1.50		-	0.25	0.40	0.50	
ราชการและ	ทำสวน	1.75			-	0.17	0.25	
เอกชน	เพาะเลี้ยง							
แจกจ่าย	สัตว์น้ำ	1.92				-	0.08	
ไม่ทั่วถึง	ทำไร่	2.00						-

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค		เลี้ยงสัตว์		ทำสวน	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
ในการใช้แหล่ง	สาขาอาชีพ						สัตว์น้ำ
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	$\bar{x}$	1.00	1.08	1.17	1.33	1.67
การเกษตร							
23. รายการวิทยุ	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.08	0.17	0.33	0.67 [*]
ใช้ภาษาที่ยาก	ทำสวน	1.00		-	0.09	0.25	0.59 [*]
ต่อการเข้าใจ	ทำนา	1.17			-	0.16	0.50
	ทำไร่	1.33				-	0.34
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.67					-
			ทำนา	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
		$\bar{x}$	1.33	1.42	1.67	1.75	สัตว์น้ำ
27. รายการ	ทำนา	1.33	-	0.09	0.34	0.42	0.67 [*]
โทรทัศน์ให้	ทำสวน	1.42		-	0.25	0.33	0.58
สารนิเทศน้อย	เลี้ยงสัตว์	1.67			-	0.08	0.33
เกินไปไม่	ทำไร่	1.75				-	0.25
สามารถนำไป	เพาะเลี้ยง						
ประยุกต์ใช้ได้	สัตว์น้ำ	2.00					-

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค			ทำนา	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
ในการใช้แหล่ง	สาขาอาชีพ						สัตว์น้ำ
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	$\bar{x}$	1.00	1.00	1.08	1.25	1.75
การเกษตร							
28. รายการ	ทำนา	1.00	-	0.00	0.08	0.25	0.75 [*]
โทรทัศน์ใช้	ทำสวน	1.00		-	0.08	0.25	0.75 [*]
ภาษาที่ยาก	เลี้ยงสัตว์	1.08			-	0.17	0.67 [*]
ต่อการเข้าใจ	ทำไร่	1.25				-	0.50 [*]
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.75					-
			เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
		$\bar{x}$	1.00	1.17	1.42	1.58	สัตว์น้ำ
33. เกษตรกรร่วม	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.17	0.42	0.58 [*]	0.75 [*]
อาชีพหวง	ทำสวน	1.17		-	0.25	0.41	0.58 [*]
ความรู้	ทำนา	1.42			-	0.16	0.33
	ทำไร่	1.58				-	0.17
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.75					-

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค			ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง	ทำสวน	
ในการใช้แหล่ง	สาขาอาชีพ					สัตว์น้ำ		
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	$\bar{x}$	1.33	1.83	1.92	2.25	2.42	
การเกษตร								
35.	เจ้าหน้าที่การ	ทำนา	1.33	-	0.50	0.59	0.92*	1.09*
	เกษตรของรัฐ	ทำไร่	1.83	-	0.09	0.42	0.59	
	ออกพบกับ	เลี้ยงสัตว์	1.92		-	0.33	0.50	
	เกษตรกร	เพาะเลี้ยง						
	น้อยเกินไป	สัตว์น้ำ	2.25			-	0.17	
		ทำสวน	2.42				-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 17 แสดงว่า

เกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ ราชการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ ราชการโทรทัศนใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ เกษตรกรร่วมอาชีพหวนความรู้ มากกว่าเกษตรกรใน สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์และสาขาอาชีพทำสวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร ราชการโทรทัศนให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ราชการโทรทัศนใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป มากกว่าเกษตรกรใน สาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำสวน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐ ออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป มากกว่าเกษตรกรใน สาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำไร่ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง มากกว่าเกษตรกรในสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรในสาขาอาชีพทำไร่ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง เกษตรกรร่วมอาชีพหิวความรู้ มากกว่าเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6.2 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 18-19

ตาราง 18 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.18
ภายในกลุ่ม	25	18.83	0.75	
รวม	29	19.37		
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.20	0.05	0.07
ภายในกลุ่ม	25	18.50	0.74	
รวม	29	18.70		
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	0.67
ภายในกลุ่ม	25	18.67	0.75	
รวม	29	20.67		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.44
ภายในกลุ่ม	25	21.67	0.87	
รวม	29	23.20		
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.87	0.47	0.69
ภายในกลุ่ม	25	16.83	0.67	
รวม	29	18.70		
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย อยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.49
ภายในกลุ่ม	25	19.67	0.79	
รวม	29	21.20		
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.55	0.65
ภายในกลุ่ม	25	21.17	0.85	
รวม	29	23.37		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.63
ภายในกลุ่ม	25	15.17	0.61	
รวม	29	16.70		
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.55	1.79
ภายในกลุ่ม	25	7.69	0.31	
รวม	29	9.87		
10. สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการ เกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.20	1.05	1.49
ภายในกลุ่ม	25	17.67	0.71	
รวม	29	21.87		
11. เจ้าหน้าที่สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอ พบหรือขอคำแนะนำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	8.53	2.13	10.00**
ภายในกลุ่ม	25	5.33	0.21	
รวม	29	13.87		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรือ งานวันเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.53	1.38	1.94
ภายในกลุ่ม	25	17.83	0.71	
รวม	29	23.37		
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือ ทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.47
ภายในกลุ่ม	25	19.50	0.78	
รวม	29	20.97		
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.13	0.78	1.42
ภายในกลุ่ม	25	13.83	0.55	
รวม	29	16.97		
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	1.60
ภายในกลุ่ม	25	13.83	0.55	
รวม	29	17.37		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.55	1.04
ภายในกลุ่ม	25	13.17	0.53	
รวม	29	15.37		
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.33	1.08	1.53
ภายในกลุ่ม	25	17.67	0.71	
รวม	29	22.00		
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจก จ่ายไม่ทั่วถึง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	1.16
ภายในกลุ่ม	25	9.67	0.39	
รวม	29	11.47		
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจ ยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.20	1.55	6.84**
ภายในกลุ่ม	25	5.67	0.23	
รวม	29	11.87		
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	3.04*
ภายในกลุ่ม	25	9.33	0.37	
รวม	29	13.87		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.47	0.62	0.75
ภายในกลุ่ม	25	20.50	0.82	
รวม	29	22.97		
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	0.63
ภายในกลุ่ม	25	12.00	0.48	
รวม	29	13.20		
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.80	1.45	5.58**
ภายในกลุ่ม	25	6.50	0.26	
รวม	29	12.30		
24. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	4.15*
ภายในกลุ่ม	25	6.83	0.27	
รวม	29	11.37		
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	4.15*
ภายในกลุ่ม	25	6.83	0.27	
รวม	29	11.37		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.00
ภายในกลุ่ม	25	13.33	0.53	
รวม	29	15.47		
27. รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.53	0.38	0.99
ภายในกลุ่ม	25	9.67	0.39	
รวม	29	11.20		
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.53	1.63	8.45**
ภายในกลุ่ม	25	4.83	0.19	
รวม	29	11.37		
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.53	1.13	4.15*
ภายในกลุ่ม	25	6.83	0.27	
รวม	29	11.37		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารนิเทศ น้อยและไม่ค่อยตรงตามความต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	0.96
ภายในกลุ่ม	25	17.33	0.69	
รวม	29	20.00		
31. ญาติพี่น้องให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	1.54
ภายในกลุ่ม	25	14.33	0.57	
รวม	29	17.87		
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.87	0.22	0.44
ภายในกลุ่ม	25	12.33	0.49	
รวม	29	13.20		
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นไหวความรู้				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	3.20 [*]
ภายในกลุ่ม	25	4.17	0.17	
รวม	29	6.30		
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	11.67	2.92	5.83 ^{**}
ภายในกลุ่ม	25	12.50	0.50	
รวม	29	24.17		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับ เกษตรกรน้อยเกินไป				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.47	1.62	3.42 [*]
ภายในกลุ่ม	25	11.83	0.47	
รวม	29	18.30		
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลา ให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.80	0.95	1.57
ภายในกลุ่ม	25	15.17	0.61	
รวม	29	18.97		
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.53	0.63	1.83
ภายในกลุ่ม	25	8.67	0.35	
รวม	29	11.20		
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.20	1.55	6.84 ^{**}
ภายในกลุ่ม	25	5.67	0.23	
รวม	29	11.87		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.20	1.05	3.42*
ภายในกลุ่ม	25	7.67	0.31	
รวม	29	11.87		
40. ประสิทธิภาพการถ่ายทอดประสิทธิภาพในการอ่าน และการดู				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	1.62
ภายในกลุ่ม	25	13.67	0.55	
รวม	29	17.20		
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.63	0.16	3.84*
ภายในกลุ่ม	25	1.03	0.04	
รวม	29	1.66		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{.05; df\ 4, 25} = 2.76$)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{.01; df\ 4, 25} = 4.18$)

จากตาราง 18 แสดงว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกันมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในเรื่องต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก อ่านหนังสือไม่คล่อง ครูเกษตรไม่มีเวลาให้และรายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องต่อไปนี้ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นกลัวและไม่มีความรู้และไม่มีเครื่องรับวิทยุ

เพื่อทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ในข้อที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized-q-Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
ดีเด่นที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร		ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
สาขาอาชีพ	การเกษตร	x	1.00	1.00	1.00	2.33
11. เจ้าหน้าที่	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	1.33 [*]
สำนักงานหรือ	ทำไร่	1.00	-	0.00	0.00	1.33 [*]
สถานีหรือศูนย์	ทำสวน	1.00		-	0.00	1.33 [*]
ต่างๆ ด้าน	เลี้ยงสัตว์	1.00			-	1.33 [*]
การเกษตรไม่	เพาะเลี้ยง					
ให้ความสนใจ	สัตว์น้ำ	2.33				-
เมื่อไปขอพบ						
หรือขอคำแนะนำ						

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร	สาขาอาชีพ การเกษตร		ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.67	1.67	2.17
19. เอกสารของ ราชการและ เอกชนอ่าน เข้าใจยาก	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.67	0.67	1.17 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.67	0.67	1.17 [*]
	ทำนา	1.67			-	0.00	0.50 [*]
	ทำไร่	1.67				-	0.50 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.17					-
			ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	1.33	2.00
20. ไม่มีเครื่อง รับวิทยุ	ทำไร่	1.00	-	0.00	0.00	0.33	1.00
	ทำสวน	1.00		-	0.00	0.33	1.00 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.00			-	0.33	1.00 [*]
	ทำนา	1.33				-	0.67
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.00					-

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร	สาขาอาชีพ การเกษตร		ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.17	1.17	2.17
23. รายการวิทยุ ใช้ภาษาที่ยาก ต่อการเข้าใจ	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.17	0.17	1.17 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.17	0.17	1.17 [*]
	ทำนา	1.17			-	0.00	1.00 [*]
	ทำไร่	1.17				-	1.00 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.17					-
		$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	1.17	2.00
24. บริเวณที่ตั้ง ของบ้านรับ คลื่นสัญญาณ วิทยุได้ไม่ ชัดเจน	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	0.17	1.00 [*]
	ทำสวน	1.00		-	0.00	0.17	1.00 [*]
	เลี้ยงสัตว์	1.00			-	0.17	1.00 [*]
	ทำไร่	1.17				-	0.83 [*]
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.00					-

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค			ทำนา	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
ในการใช้แหล่ง	สาขาอาชีพ						
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	1.17	2.00
การเกษตร							
25. ไม่มีเครื่องรับ	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	0.17	1.00 ^m
โทรทัศน์	ทำสวน	1.00		-	0.00	0.17	1.00 ^m
	เลี้ยงสัตว์	1.00			-	0.17	1.00 ^m
	ทำไร่	1.17				-	0.83 ^m
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.00					-
			ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
			$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	2.17
28. รายการ	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	0.00	1.17 ^m
โทรทัศน์ใช้	ทำไร่	1.00		-	0.00	0.00	1.17 ^m
ภาษาที่ยากต่อ	ทำสวน	1.00			-	0.00	1.17 ^m
การเข้าใจ	เลี้ยงสัตว์	1.00				-	1.17 ^m
	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	2.17					-

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค			ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	เพาะเลี้ยง
ในการใช้แหล่ง	สาขาอาชีพ						สัตว์น้ำ
สารนิเทศด้าน	การเกษตร	ฯ	1.00	1.00	1.00	1.17	2.00
การเกษตร							
29. บริเวณที่ตั้ง	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	0.17	1.00 [*]
บ้านรับ	ทำไร่	1.00		-	0.00	0.17	1.00 [*]
คลื่นสัญญาณ	เลี้ยงสัตว์	1.00			-	0.17	1.00 [*]
โทรศัพท์ได้	ทำสวน	1.17				-	0.83 [*]
ไม่ชัดเจน	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	2.00					-
			ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
							สัตว์น้ำ
		ฯ	1.00	1.00	1.33	1.50	1.67
33. เกษตรกร	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.33	0.50	0.67
ร่วมอาชีพ	เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.33	0.50	0.67 [*]
หวงความรู้	ทำนา	1.33			-	0.17	0.34
	ทำไร่	1.50				-	0.17
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	1.67					-

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง		เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ		ทำไร่	ทำนา	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์
สารนิเทศด้าน	สาขาอาชีพ	$\bar{x}$	1.50	1.67	1.83	2.83	3.00
การเกษตร							
34. ครูเกษตรไม่ มีเวลาให้		เพาะเลี้ยง					
	สัตว์น้ำ	1.50	-	0.17	0.33	1.33 [*]	1.50 [*]
	ทำไร่	1.67		-	0.16	1.16 [*]	1.33 [*]
	ทำนา	1.83			-	1.00 [*]	1.17 [*]
	ทำสวน	2.83				-	0.17
	เลี้ยงสัตว์	3.00					-
			ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
		$\bar{x}$	1.00	1.33	1.83	2.17	2.17
35. เจ้าหน้าที่		ทำนา	1.00	-	0.33	0.83	0.17 [*]
การเกษตร	ทำไร่	1.33		-	0.50	0.84	0.84
ของรัฐออกพบ	เลี้ยงสัตว์	1.73			-	0.34	0.34
กับเกษตรกร	ทำสวน	2.17				-	0.00
น้อยเกินไป	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	2.17					-

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค			ทำนา	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำไร่	เพาะเลี้ยง
ในการใช้แหล่ง							สัตว์น้ำ
สารนิเทศด้าน			$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	1.17
การเกษตร							2.17
38. อ่านหนังสือ	ทำนา	1.00	-	0.00	0.00	0.17	1.17 [*]
	ไม่คล่อง	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.17	1.17 [*]
		เลี้ยงสัตว์	1.00		-	0.17	1.17 [*]
		ทำไร่	1.17			-	1.00 [*]
		เพาะเลี้ยง					
	สัตว์น้ำ	2.17					-
				ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	ทำนา	ทำไร่
							เพาะเลี้ยง
			$\bar{x}$	1.00	1.00	1.00	1.17
							2.00
39. ประสาทการ	ทำสวน	1.00	-	0.00	0.00	0.17	1.00 [*]
	รับฟังขาด	เลี้ยงสัตว์	1.00	-	0.00	0.17	1.00 [*]
	ประสิทธิภาพ	ทำนา	1.00		-	0.17	1.00 [*]
	ในการฟัง	ทำไร่	1.17			-	0.83 [*]
		เพาะเลี้ยง					
			สัตว์น้ำ	2.00			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 19 แสดงว่า

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ เอกสารของราชการและเอกสารอ่านเข้าใจยาก รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน อ่านหนังสือไม่คล่องและประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง มากกว่าเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพทำนา สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพทำสวนและสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศในเรื่อง ไม่มีเครื่องรับวิทยุ มากกว่าเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำสวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศในเรื่อง ไม่มีเครื่องรับวิทยุและเกษตรกรร่วมอาชีพหวงความรู้ มากกว่าเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสาขาอาชีพทำสวน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป มากกว่าเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์และสาขาอาชีพทำสวน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ครูเกษตรไม่มีเวลาให้ มากกว่าเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาขาอาชีพทำไร่และสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6.3 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 20-21

ตาราง 20 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	5.80	1.45	2.39
ภายในกลุ่ม	25	15.17	0.61	
รวม	29	20.97		
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.20	0.55	0.91
ภายในกลุ่ม	25	15.17	0.61	
รวม	29	17.37		
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.80	0.95	1.74
ภายในกลุ่ม	25	13.67	0.55	
รวม	29	17.47		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจาก ที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	2.00
ภายในกลุ่ม	25	6.67	0.27	
รวม	29	8.80		
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.80	0.95	1.90
ภายในกลุ่ม	25	12.50	0.50	
รวม	29	16.30		
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรม หรือมหาวิทยาลัย อยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	1.10
ภายในกลุ่ม	25	12.17	0.49	
รวม	29	14.30		
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.33	0.33	1.22
ภายในกลุ่ม	25	6.83	0.27	
รวม	29	8.16		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.33	0.83	1.41
ภายในกลุ่ม	25	14.83	0.59	
รวม	29	18.16		
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.87	0.47	1.17
ภายในกลุ่ม	25	10.00	0.40	
รวม	29	11.87		
10. สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการ เกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	0.37
ภายในกลุ่ม	25	20.17	0.81	
รวม	29	21.37		
11. เจ้าหน้าที่สำนักงาน หรือสถานี หรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอ พบหรือขอคำแนะนำ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	0.71
ภายในกลุ่ม	25	17.50	0.70	
รวม	29	19.50		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรือ งานวันเกษตร				
ระหว่างกลุ่ม	4	8.33	2.08	4.22*
ภายในกลุ่ม	25	12.33	0.49	
รวม	29	20.66		
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือ ทัศนศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	4	6.80	1.70	3.49*
ภายในกลุ่ม	25	12.17	0.49	
รวม	29	18.97		
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร				
ระหว่างกลุ่ม	4	4.20	1.05	1.59
ภายในกลุ่ม	25	16.50	0.66	
รวม	29	20.70		
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	0.49
ภายในกลุ่ม	25	14.33	0.57	
รวม	29	15.46		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.47	0.62	1.71
ภายในกลุ่ม	25	9.00	0.36	
รวม	29	11.47		
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.87	0.47	0.83
ภายในกลุ่ม	25	14.00	0.56	
รวม	29	15.87		
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจก จ่ายไม่ทั่วถึง				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.53	0.88	2.41
ภายในกลุ่ม	25	9.17	0.37	
รวม	29	12.70		
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจ ยาก				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.30
ภายในกลุ่ม	25	9.83	0.39	
รวม	29	10.30		
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.80	0.20	0.75
ภายในกลุ่ม	25	6.67	0.27	
รวม	29	7.47		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.80	0.45	0.53
ภายในกลุ่ม	25	21.17	0.85	
รวม	29	22.97		
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	0.81
ภายในกลุ่ม	25	11.33	0.45	
รวม	29	12.80		
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.80	0.20	0.83
ภายในกลุ่ม	25	6.00	0.24	
รวม	29	6.80		
24. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.80
ภายในกลุ่ม	25	4.17	0.17	
รวม	29	4.70		
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	1.00
ภายในกลุ่ม	25	3.33	0.13	
รวม	29	3.86		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.21
ภายในกลุ่ม	25	16.17	0.65	
รวม	29	16.00		
27. รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.67	0.67	2.78*
ภายในกลุ่ม	25	6.00	0.24	
รวม	29	8.67		
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	0.92
ภายในกลุ่ม	25	7.67	0.31	
รวม	29	8.80		
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.33	0.08	0.36
ภายในกลุ่ม	25	5.83	0.23	
รวม	29	6.16		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารนิเทศ น้อยและไม่ค่อยตรงตามความต้องการ				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.87	0.72	1.05
ภายในกลุ่ม	25	17.00	0.68	
รวม	29	19.87		
31. ญาติพี่น้องให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.20	0.05	0.10
ภายในกลุ่ม	25	13.17	0.53	
รวม	29	13.37		
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.53	0.13	0.31
ภายในกลุ่ม	25	10.83	0.43	
รวม	29	11.36		
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวงความรู้				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.47	0.62	2.20
ภายในกลุ่ม	25	7.00	0.28	
รวม	29	9.47		
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.67	0.42	0.66
ภายในกลุ่ม	25	15.83	0.63	
รวม	29	17.50		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับ เกษตรกรน้อยเกินไป				
ระหว่างกลุ่ม	4	3.47	0.87	1.41
ภายในกลุ่ม	25	15.33	0.61	
รวม	29	18.80		
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลา ให้				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.33	0.58	1.41
ภายในกลุ่ม	25	10.33	0.41	
รวม	29	12.66		
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.87	0.22	0.83
ภายในกลุ่ม	25	6.50	0.26	
รวม	29	7.37		
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง				
ระหว่างกลุ่ม	4	2.13	0.53	2.00
ภายในกลุ่ม	25	6.67	0.27	
รวม	29	8.80		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศ ด้านการเกษตร	df	SS	MS	F
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.13	0.28	1.64
ภายในกลุ่ม	25	4.33	0.17	
รวม	29	5.46		
40. ประสิทธิภาพการถ่ายทอดประสิทธิภาพในการอ่าน และการดู				
ระหว่างกลุ่ม	4	1.20	0.30	0.92
ภายในกลุ่ม	25	8.17	0.33	
รวม	29	9.37		
รวม				
ระหว่างกลุ่ม	4	0.26	0.06	1.81
ภายในกลุ่ม	25	0.89	0.04	
รวม	29	1.15		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{.05, df\ 4, 25} = 2.76$)

จากตาราง 20 แสดงว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 8 ที่ว่า เกษตรกร ทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกันมีปัญหาและ อุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ใน เรื่องต่อไปนี้ ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษาและรายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เพื่อทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ของเกษตรกรทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ในข้อที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้ Studentized- t -Statistics ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls) เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงไว้ในตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
ทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้แหล่ง สารนิเทศด้าน การเกษตร			ทำนา	ทำไร่	ทำสวน	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ
	สาขาอาชีพ	x	1.50	2.00	2.50	2.67	3.00
12. ไม่มีเวลาไป	ทำนา	1.50	-	0.50	1.00	1.17 [*]	1.50 [*]
	ชมนิทรรศการ	ทำไร่	2.00	-	0.50	0.67	1.00
	การสาธิตหรือ	ทำสวน	2.50		-	0.17	0.50
	งานวันเกษตร	เลี้ยงสัตว์	2.67			-	0.33
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	3.00					-
		x	1.67	2.00	2.50	2.67	3.00
13. ไม่มีเวลาไป	ทำนา	1.67	-	0.33	0.83	1.00	1.33 [*]
	ร่วมประชุม	ทำไร่	2.00	-	0.50	0.67	1.00
	อบรม สัมมนา	ทำสวน	2.50		-	0.17	0.50
	หรือทัศนศึกษา	เลี้ยงสัตว์	2.67			-	0.33
	เพาะเลี้ยง						
	สัตว์น้ำ	3.00					-

ตาราง 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่ง		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
สาขาอาชีพ	การเกษตร	$\bar{x}$ 1.17	1.50	1.83	1.83	2.00
การเกษตร						
27. รายการ	ทำนา	1.17	-	0.33	0.66	0.83*
โทรทัศน์ให้	ทำสวน	1.50	-	0.33	0.33	0.50
สารนิเทศน้อย	ทำไร่	1.83		-	0.00	0.17
เกินไปไม่	เลี้ยงสัตว์	1.83			-	0.17
สามารถนำไป	เพาะเลี้ยง					
ประยุกต์ใช้ได้	สัตว์น้ำ	2.00				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 21 แสดงว่า

เกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษา และรายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มากกว่าเกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกษตรกรทั่วไปสาขาลี้ยงสัตว์ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในเรื่อง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร มากกว่าเกษตรกรทั่วไปสาขาอาชีพทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตาม ประเภทของเกษตรกรและสาขาอาชีพของเกษตรกร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
2. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
5. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
6. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน
7. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

8. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่ง
สารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่ได้รับการพิจารณา
คัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดระหว่างปีพ.ศ.2530-2535 เขตภาคเหนือ ซึ่งมีจำนวน
112 คน จาก 5 สาขาอาชีพการเกษตร คือ ทานา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
และเกษตรกรทั่วไปในเขตภาคเหนือ ที่มีอาชีพการเกษตรในสาขาเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นและอยู่ใน
ภูมิลำเนาเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นทั้ง 5 สาขาอาชีพการเกษตรนั้นๆ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจำนวน 60 คน เป็นเกษตรกรดีเด่น 30 คน
และเกษตรกรทั่วไป 30 คน ซึ่งมีวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ นำรายชื่อเกษตรกรดีเด่นทั้งหมด
112 คน มารวมกันโดยแยกตามสาขาอาชีพการเกษตรแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากในแต่ละ
สาขาอาชีพการเกษตร จำนวนสาขาอาชีพละ 6 คน รวมเป็น 30 คน ส่วนเกษตรกรทั่วไปทำการ
สุ่มอย่างง่ายจากเกษตรกรทั่วไปที่มีสาขาอาชีพการเกษตรและภูมิลำเนาอยู่ภายในหมู่บ้านหรือตำบล
หรืออำเภอ หรือจังหวัดเดียวกันกับเกษตรกรดีเด่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอีก 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งสารนิเทศรวมทั้งปัญหา
และอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศของเกษตรกร จากห้องสมุดหรือหอสมุดของสถาบันต่างๆ คือ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ สภาวิจัยแห่งชาติ
กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ กรมประมงและกรมปศุสัตว์

3.2 สัมภาษณ์เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไปที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ได้แบบสัมภาษณ์จำนวน 92 ข้อ

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจแก้ไข ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของข้อความ

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาและความชัดเจนของข้อความ จากการนำไปทดลองใช้พบข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์และได้แก้ไข ปรับปรุง 2 ประการ คือ

3.5.1 เปลี่ยนข้อความในส่วนที่เป็นประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร จากวิดีโอเทป เป็น เทปโทรทัศน์

3.5.2 เปลี่ยนข้อความในส่วนที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรจากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง เป็น ประสบการณ์เดิมของตนเอง

3.6 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรมีจำนวน 52 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร มีจำนวน 40 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึง เกษตรอำเภอ ประมงอำเภอและปศุสัตว์อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ประสานงานโดยตรงกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างใน 11 จังหวัด ตามลำดับดังนี้ คือ นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์แพร่ พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง สุโขทัย และกำแพงเพชร ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2536 ถึง วันที่ 6 สิงหาคม 2536 รวมระยะเวลา 2 เดือน 19 วัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรแต่ละระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรแต่ละระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

5.3 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกร โดยใช้ t-test

5.4 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร โดยใช้ F-test ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Test)

5.5 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร จำแนกตามประเภทของเกษตรกร โดยใช้ t-test

5.6 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร โดยใช้ F-test ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรและปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ สรุปผลได้ดังนี้

1. การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

1.1 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 2 ประเภท

เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.85$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรในระดับมาก 7 แหล่ง คือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.80$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.68$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.50$) เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ ($\bar{x}=2.47$) เกษตรกรผู้นำ ($\bar{x}=2.40$) เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ ($\bar{x}=2.37$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ระดับปานกลาง 27 แหล่ง นอกนั้นมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด และแหล่งที่มีการใช้ต่ำสุด คือ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ($\bar{x}=1.23$) และห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ($\bar{x}=1.23$)

1.2 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

เกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไปใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ประเภท แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก 11 แหล่ง คือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.77$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.70$) การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา ($\bar{x}=2.53$) งานวันเกษตรต่างๆ ($\bar{x}=2.53$) เอกสารเผยแพร่ของราชการ ($\bar{x}=2.53$) สำนักงานเกษตรอำเภอ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรกรผู้นำ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ ($\bar{x}=2.50$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.47$) สำนักงานเกษตรตำบล ($\bar{x}=2.40$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ

ส่วนเกษตรกรทั่วไปใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก 6 แหล่ง คือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง ($\bar{x}=2.83$) โทรทัศน์ ($\bar{x}=2.67$) เกษตรกรร่วมอาชีพ ($\bar{x}=2.53$) เอกสารเผยแพร่ของราชการ ($\bar{x}=2.40$) หนังสือพิมพ์รายวัน ($\bar{x}=2.37$) ญาติพี่น้อง ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง

2 ประเภท

เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.79$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก 6 เรื่อง คือ ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.60$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.55$) ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.53$) เจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.52$) และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ ($\bar{x}=2.40$) ระดับปานกลาง 18 เรื่อง นอกนั้นมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด 17 เรื่อง และเรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่ำสุด คือ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ($\bar{x}=1.15$)

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

เกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ประเภท แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรดีเด่นมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก 4 เรื่อง คือ ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.40$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.40$) และเจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรทั่วไปมีปัญหา

และอุปสรรคในระดับมาก 9 เรื่อง คือ ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.83$) ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.80$) ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ($\bar{x}=2.73$) ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.70$) เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.67$) ครูเกษตรไม่มีเวลาให้ ($\bar{x}=2.50$) ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ ($\bar{x}=2.47$) สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ($\bar{x}=2.43$) ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษา ($\bar{x}=2.37$) ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ ระหว่างเกษตรกรดีเด่นกับเกษตรกรทั่วไป

3.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ ระหว่างเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไป

เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมมากกว่าเกษตรกรทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า เกษตรกรต่างประเภทกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในแหล่งต่อไปนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัด, สถานีวิทยุหรือทดลองทางการเกษตร, สำนักงานเกษตรอำเภอ, พัฒนาการ, การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา งานวันเกษตรต่างๆ, เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร, นิทรรศการ, เจ้าหน้าที่ของ百貨จำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร, พ่อค้าคนกลาง และนิเทศสารหรือวารสารการเกษตร และใช้มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย, ห้องสมุดประชาชนอำเภอ, เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช., ครูเกษตร, ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด, การสาธิตของหน่วยราชการ, การสาธิตของภาคเอกชน, เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัดหรือประมงจังหวัดและนายอำเภอ ส่วนแหล่งสารนิเทศประเภทอื่นนั้น เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทมีการใช้ไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ระหว่างเกษตรกรดีเด่นกับเกษตรกรทั่วไป พบว่า

เกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมมากกว่าเกษตรกรดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า เกษตรกรต่างประเภทกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกันและ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในเรื่อง ไม่มีเวลาไปร่วมประชุมอบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษาและห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่อง เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง, ไม่มีเวลาไปสมัครรับการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร, เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป, ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์, สำนักงานสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย และไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุมอบรมหรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร ส่วนปัญหาและอุปสรรคเรื่องอื่นๆ นั้น เกษตรกรทั้ง 2 ประเภท มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

4.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 5 สาขาอาชีพการเกษตรพบว่า เกษตรกรที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมใช้แหล่งสารนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำนาใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอ, หนังสือพิมพ์รายวัน และเกษตรตำบล

4.2 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรรวมทั้ง 2 ประเภท จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพทำนา ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องต่อไปนี้เป็นเกษตรกรร่วมอาชีพหุงหาญ, รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ, ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร, เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป, เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ, รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และรายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ

5. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น เขตภาคเหนือ จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

5.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกันมีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ และทำไร่ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้เป็นหนังสือพิมพ์รายวันและประสบการณ์เดิมของตนเอง

5.2 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ, รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ, เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก, อ่านหนังสือไม่คล่อง, รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ, ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์, บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน, บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน, เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป, ประชากรรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง, เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นกลัว, ไม่มีเครื่องรับวิทยุ และอ่านหนังสือไม่คล่อง

6. การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

6.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า ใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่า เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำนาใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งต่อไปนี้ พัฒนาการ, สำนักงานเกษตรจังหวัด, สำนักงานเกษตรอำเภอ, ปลัดอำเภอ, นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

5.6 การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อ 8 ที่ว่า เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้าน

การเกษตรมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพทำนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องต่อไปนี้
ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ, การสาธิตหรืองานวันเกษตร, ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือ
ทัศนศึกษาและรายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรและปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่ง
สารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ สรุป
ผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีการใช้สูงอยู่ในระดับมากมี 7 แหล่งคือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง โทรทัศน์ เกษตรกรร่วม
อาชีพ เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ เกษตรกรผู้นำ เกษตรอำเภอ วัสดุตัวอำเภอหรือประมง
อำเภอ และหนังสือพิมพ์รายวัน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาวดี สืบสนธิ์
(2531 : 46) และอัลเลน (Allen. 1985 : 827A) ที่พบว่า แหล่งสารนิเทศที่เกษตรกรใช้
มากที่สุด คือ ประสบการณ์และความคิดของตนเอง เพื่อนเกษตรกรหรือเพื่อนร่วมอาชีพและเพื่อนบ้าน
ซึ่งเป็นแหล่งสารนิเทศบุคคลที่เกษตรกรรู้จักคุ้นเคยไปมาหาสู่ง่าย เสียเวลาและแรงน้อย อีกทั้งยังได้
รับคำตอบทันที และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริพรรณ เชื้อธัญกุล (2518 : 61-62)
เกสรินทร์ สุทธิไสย (2520 : 227-233) และพรพิมล ปิยะพันธุ์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า
แหล่งสารนิเทศที่เป็นเจ้าหน้าที่ราชการที่เกษตรกรใช้ คือ เจ้าหน้าที่เกษตรระดับอำเภอ และในส่วน
ของแหล่งสารนิเทศที่เป็นสื่อมวลชนนั้น เกษตรกรใช้แหล่งที่เป็นโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้อง
กับการศึกษาของ วรพล พรหมกบุตร (2537 : พิเศษ 41) ที่พบว่า โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เป็น
สื่อมวลชนที่ประชาชนจำนวนมากที่สุดใช้ประโยชน์ในการติดตามสารนิเทศในชีวิตประจำวัน ซึ่งทั้งนี้
อาจเป็นเพราะปัจจุบันเกษตรกรส่วนมากมีโทรทัศน์ และสามารถอ่านหนังสือพิมพ์รายวันได้จากที่อ่าน
หนังสือประจำหมู่บ้านของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ส่วนแหล่งสารนิเทศที่เกษตรกรใช้ในระดับปานกลางและน้อยที่สุด ทั้งที่เป็นแหล่งที่ใกล้
ชิดกับเกษตรกรและมีหน้าที่โดยตรงในการให้สารนิเทศกับเกษตรกร คือ เกษตรตำบล และเจ้าหน้าที่

เคหกิจเกษตร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนของเกษตรกร และอาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีความเชื่อมั่นในตัวของเกษตรตำบลหรือเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

2. ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมแล้วทั้ง 40 เรื่อง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก 6 เรื่อง คือ ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย เจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมณ เพ็ชรพันธ์ (2530 : บทคัดย่อ) และของประภาวดี สืบสนธิ์ (2531 : 52) ที่พบว่า เกษตรกรไม่มีเวลาที่จะติดต่อขอคำแนะนำหรือไม่มีเวลาที่จะหาคำตอบจากแหล่งสารนิเทศ รวมทั้งโดยที่ภาคเหนือมีวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยเพียง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ และวิทยาลัยเกษตรกรรมเพียง 11 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาทั้ง 2 ระดับอยู่ห่างไกลจากภูมิภาคส่วนใหญ่ของเกษตรกร เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ในส่วนภูมิภาค ห่างไกลจากแหล่งสารนิเทศ ยิ่งไกลตัวจังหวัดออกไปมากเท่าไร การรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคและได้รับจำนวนน้อยลง จนบางแห่งไม่ได้รับสารนิเทศเลยซึ่งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้มีปัญหาในการผลิต (เรณู เปียชื่อ. 2528 : 75)

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร จำแนกตามประเภทเกษตรกร พบว่า

3.1 เกษตรกรดีเด่นใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรสูงกว่าเกษตรกรทั่วไป สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เกษตรกรสามารถนำสารนิเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพจนประสบผลสำเร็จจนมีผลให้ได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรกรดีเด่น ดังนั้นจึงต้องศึกษา ค้นคว้า เพื่อหาวิธีการเพิ่มผลผลิตของตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

3.2 เกษตรกรทั่วไปมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศในเรื่อง ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือทัศนศึกษาและห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย เอกสารเผยแพร่

แพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์ สำนักงานสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัยและไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรมหรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร มากกว่าเกษตรกรดีเด่น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เกษตรกรทั่วไปมีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากชุมชน จึงทำให้โอกาสในการไปใช้แหล่งสารสนเทศต่างๆ นั้นลดน้อยลงไปและรวมทั้งการที่ไม่มีเวลาไปใช้แหล่งสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนัน เพ็ชรพันธ์ (2530:บทคัดย่อ) และประภาวดี สืบสนธิ์ (2531:52) ที่พบว่า เกษตรกรไม่มีเวลาที่จะติดต่อขอคำแนะนำหรือไม่มีเวลาที่จะหาคำตอบจากแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งการจัดนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร ไม่ตรงกับเวลาว่างของเกษตรกร

4. ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่ง

สารสนเทศด้านการเกษตร จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร พบว่า

4.1 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่าง ที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ สาขาอาชีพทำนา สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ และสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะการประกอบอาชีพด้านการเกษตรในปัจจุบันเกษตรกรต้องพยายามให้มีการผลิตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ทำให้เกษตรกรสาขาอาชีพต่างๆ มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการประกอบอาชีพมีความคล้ายคลึงกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำนาใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เกษตรตำบล และหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันกระแสของการทำการเกษตรแบบอาชีพธรรมชาติหรือเกษตรธรรมชาติเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมมากขึ้นจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการส่งเสริมในการปฏิบัติและการเผยแพร่สารสนเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้เกษตรกรสาขาอาชีพทำนาซึ่งกำลังอยู่ในภาวะการลดลงของผลผลิต รวมทั้งการมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มากกว่าเกษตรกรสาขาอื่น โดยเฉพาะจากแหล่งสารสนเทศที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องโดยตรง คือ เกษตรตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัด รวมทั้งจากแหล่งสื่อมวลชนอย่างหนังสือพิมพ์เพราะเป็นแหล่งที่เกษตรกรใช้

ประโยชน์มากที่สุดในการติดตามสารนิเทศในชีวิตประจำวัน (วรพล พรหมกบุตร. 2537 : พิเศษ 41. และ สิริภรณ์ เชื้อสุภากุล. 2518 : 61-62)

4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศในเรื่อง เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นความรู้ รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตร เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง และอ่านหนังสือไม่คล่อง มากกว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำนา สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ และสาขาอาชีพทำไร่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นสาขาอาชีพที่ใหม่ต่อเกษตรกรในเขตภาคเหนือ ทำให้ขาดแหล่งสารนิเทศสำหรับการศึกษา ค้นคว้า โดยเฉพาะแหล่งสารนิเทศบุคคล คือ เจ้าหน้าที่การเกษตรด้านประมง เพราะในบางอำเภอยังไม่มีเจ้าหน้าที่ เช่น อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในสาขาก่อนหน้า ทำไร่ ทำสวน ที่มีเกษตรตำบลเป็นแหล่งสารนิเทศที่คอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ส่วนเรื่องการใช้ภาษาของนักจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นปัญหานั้น เนื่องจากคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่เป็นศัพท์เทคนิค ทำให้มีปัญหาในเรื่องของการทำความเข้าใจ อีกทั้งเพราะการนำเสนอสารนิเทศทางโทรทัศน์มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้การนำเสนอต้องสั้น กระชับ และเป็นประโยชน์กับผู้ชมส่วนใหญ่ มากกว่าที่จะมุ่งเจาะจงนำเสนอในสาขาใดสาขาหนึ่งอย่างละเอียด และอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ การจัดนิทรรศการ การสาธิตหรืองานวันเกษตรต่างๆ ของภาค ราชการหรือเอกชน มักจัดไม่ตรงกับวัน เวลาว่างของเกษตรกร เพราะโดยปกติเกษตรกรจะไม่มีเวลาที่จะไปหาสารนิเทศจากหลายๆ แหล่งได้ (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2531 : 52)

5. ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่ง
สารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

5.1 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการ
เกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพ ทำสวน ทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ มีการใช้แหล่งสารสนเทศที่ป็น
หนังสือพิมพ์รายวันและประสบการณ์เดิมของตนเอง มากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นสาขาอาชีพการเกษตรแขนงใหม่ การ
เผยแพร่สารสนเทศด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังอยู่ในขอบเขตจำกัดไม่กว้างขวาง โดยเฉพาะการเผย
แพร่ทางสื่อมวลชนที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวันมีน้อย เพราะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต้องอาศัยการปฏิบัติเพื่อ
ฝึกทักษะในการผลิต เพื่อให้มีความรู้ เทคนิคและวิธีการที่ซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจได้โดยง่าย
อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้วลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่น
ที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีปัญหาและอุปสรรค
ในการใช้แหล่งสารสนเทศในเรื่อง เจ้าหน้าที่สำนักงาน สถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความ
สนใจเมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ เอกสารของราชการ
และเอกสารอ่านเข้าใจยาก อ่านหนังสือไม่คล่อง ครูเกษตรไม่มีเวลาให้ รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อ
การเข้าใจ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่การ
เกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง เกษตรกร
ร่วมอาชีพหวั่นความรู้และไม่มีเครื่องรับวิทยุ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่การเกษตร
มีไม่เพียงพอหรือไม่สอดคล้องกับจำนวนของเกษตรกร นักจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ใช้คำศัพท์ที่เป็น
วิชาการ เกษตรกรมีที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากชุมชน กระแสไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึงหมู่บ้าน ได้รับการศึกษา
ต่ำ และส่วนใหญ่อยู่ในวัยสูงอายุ ตามลำดับ รวมทั้งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอาชีพที่มีความแตกต่าง
จากสาขาอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เพราะมีสภาพการทำงานในแต่ละวันต่างกัน อีกทั้ง
สารสนเทศที่ต้องการใช้ก็ต่างจากสาขาอาชีพอื่นอย่างสิ้นเชิง และแหล่งสารสนเทศบุคคล คือ เจ้าหน้าที่

ประมง ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่จะคอยให้ความรู้หรือเป็นที่ปรึกษามีจำนวนน้อยกว่าสาขาอาชีพอื่นๆ เพราะมีเพียงในระดับอำเภอและจังหวัด ส่วนในระดับตำบลนี้ยังไม่มี

6. ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป จำแนกตามสาขาอาชีพการเกษตร

6.1 การใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป ที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรสาขาอาชีพทำนา มีการใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด พัฒนาการปลัดอำเภอหรือนายอำเภอ มากกว่าเกษตรกรสาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงสัตว์ ทำไร่และทำสวน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันกระแสของการทำการเกษตรแบบอาชีพธรรมชาติหรือเกษตรธรรมชาติเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมากขึ้นจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการส่งเสริมในการปฏิบัติและการเผยแพร่สารนิเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้เกษตรกรสาขาอาชีพทำนาซึ่งกำลังอยู่ในภาวะการลดลงของผลผลิตรวมทั้งการมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มากกว่าเกษตรกรสาขาอื่น โดยเฉพาะจากแหล่งสารนิเทศที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด รวมทั้งการทำนาเป็นสาขาอาชีพการเกษตรดั้งเดิมและจำนวนมากของเกษตรกรไทย ทำให้มีความใกล้ชิดและได้รับสารนิเทศจากแหล่งที่เป็นบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนาถสุดา (ศรีพนา) เชนะสิริ (2534. : บทคัดย่อ) และ ทวีศักดิ์ สุวรรณสินธ์ (2527. : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สื่อบุคคลคลมืบทบาทมากที่สุดในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรได้ดีที่สุด

6.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป ที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะการประกอบอาชีพและสภาพความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนในการให้สารนิเทศด้านการเกษตรกับเกษตรกรในระดับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องงบประมาณ และบุคลากรที่มีหน้าที่บริการสารนิเทศด้านการเกษตรระดับท้องถิ่น
2. ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเกษตรค้ำประมงไปประจำในระดับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น
3. รัฐควรใช้สื่อมวลชนประเภทต่างๆ โดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ในการเผยแพร่สารนิเทศด้านการเกษตรที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้มากยิ่งขึ้น
4. ควรจัดตั้งศูนย์สารนิเทศด้านการเกษตรที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรเพื่อเพิ่มความสะดวกในการรับรู้อาสาสมัครเกษตร เช่น จัดตั้งศาลาการเกษตรประจำตำบลหรือหมู่บ้าน
5. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรปรับปรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้มีสภาพที่น่าไปใช้บริการ เช่น เพิ่มสารนิเทศให้เพียงพอและตรงความต้องการของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น
6. กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรร่วมมือกันจัดทำจุลสารในลักษณะเป็นแผ่นพับที่น่าสนใจและอ่านเข้าใจโดยง่ายในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร ไปสู่ชุมชนในชนบทห่างไกลให้มากที่สุดอาทิการเกษตร หรือ จัดทำเทปโทรทัศน์สารคดีการเกษตรต่างๆ เพื่อให้บริการแก่เกษตรกร โดยขอความร่วมมือจากเกษตรกรตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นผู้ช่วยเหลือในการเผยแพร่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาการได้รับสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพในภูมิภาคอื่นๆ
2. ควรศึกษาถึงสาเหตุที่เกษตรกรไม่ไปรับบริการสารนิเทศด้านการเกษตรจากแหล่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบอาชีพสาขาต่างๆ ของเกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษรินทร์ สุทธิไสย. พฤติกรรมการสื่อสารในชนบท : การสำรวจทางสังคม ณ อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. การคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ม.ป.ป.
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 21 ตุลาคม 2535. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- ชุติมา สัจจานันท์. สารนิเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- เชาว์ วิเศษโชค. การรับบริการข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรสตรีในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ทก.ม. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- "ตีแผ่วิถีชาวนา...นำวิถีกอนาคศ," เดลินิวส์. 21 กุมภาพันธ์ 2535. หน้า 9.
- ถาวร เสถียร. การศึกษาถึงการแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพของเกษตรกรตำบลลี้จัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.
- ทวีศักดิ์ สุวรรณสินธุ์. สื่อที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้แผนใหม่ทางการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพการเกษตร อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.
- เทนิณ จิระคุณเดชะ. การใช้แหล่งสารนิเทศของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ถ่ายเอกสาร.

ธิดาดาว ภักดี. บทบาทของสื่อที่มีต่อการยอมรับการเลี้ยงกึ่งกำมกรามของสมาชิกโครงการ
การเลี้ยงกึ่งกำมกรามของเกษตรกรจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. ถ่ายเอกสาร.

นงลักษณ์ ไม่น้อยกิจ. "บริการสนเทศ : ความหมายและประเภท," บรรณารักษศาสตร์.
3(1) : 26-33 ; มกราคม-มีนาคม 2526.

นางสุภา (ศรีพนา) เขมณะสิริ. ผลงานการวิจัย เรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่
เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและบริการ
วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2534.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2535.
ประภาวดี สืบสนธิ์. "การใช้และการแสวงหาสารนิเทศของเกษตรกร," บรรณารักษศาสตร์.
8 : 23-63 ; มกราคม 2531.

_____. การใช้และการแสวงหาสารนิเทศของเกษตรกร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.

_____. "ความจำเป็นในการศึกษาผู้ใช้," วารสารห้องสมุด. 28(1) : 92-94 ;
มกราคม - มีนาคม 2527.

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2531.

พรพิมล ปิยะพันธ์. ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำต่อการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสื่อ
มวลชน อำเภอสนทราษ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ทก.ม. เชียงใหม่ : สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, 2533. ถ่ายเอกสาร.

พวา พันธุ์เมฆา. สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2535.

ภูมิลักษณะประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

แมนมาส ชวลิต. "นโยบายสารนิเทศและระบบสารนิเทศแห่งชาติ," วารสารห้องสมุด. 29(1)
: 5-25 ; มกราคม - มีนาคม 2528.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชา 13201 สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี :
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์บัญญัติ อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน, 2532.

เรณู เปียชื่อ. "การเผยแพร่สารนิเทศสู่ชนบท," วารสารห้องสมุด. 29 (1) : 75 ;

มกราคม - มีนาคม 2528.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วรพล พรหมกบุตร. "สื่อมวลชนไทยในสายตาประชาชน," มติชน. 9 มกราคม 2537. หน้าพิเศษ 41.

เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. การเกษตรของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2535.

ส่งเสริมการเกษตร, กรม. รายงานผลการคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2534. กรุงเทพฯ : กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534.

_____. สถานการณ์การเกษตรในภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534.

สยามอออลมาแนค 2533-2534. กรุงเทพฯ : สยามบรรณ, 2534.

สิริภรณ์ เชื้อธำกุล. ลักษณะการรับของใหม่ในหมู่บ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.

สุชุม เจริญทรัพย์. ความรู้เบื้องต้นทางสารนิเทศศาสตร์. ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, 2531.

สุนน เพ็ชรพันธ์. ศึกษาความต้องการความรู้ทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงวิทยาลัยเกษตรกรรมพิบูลย์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533. ถ่ายเอกสาร.

อวยชัย ศาลยาชีวิน. บทบาทของสำนักงานเกษตรภาคเหนือต่อการพัฒนาการเกษตรในภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานเกษตรภาคเหนือ, ม.ป.ป.

อัษฎี ชลิตาพงศ์. การใช้สารนิเทศของนักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาโท ศศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.

อัมพร ทิษะระ. ศัพท์วิชาการบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อุตุนิยมวิทยา, กรม. เอกสารวิชาการ ภูมิอากาศของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมอุตุนิยมวิทยา, 2530.

The ALA Glossary Library and Information Science. edited by Heartstill Young..(et al.) Chicago : American Library Association, 1983.

Allen, Pamela Jo. "Determinants of Information Source Selction by Farm Frmilies in Two North Florida Counties," Dissertation Abstracts International. 46(4) : 827-A ; October, 1985.

Morris, Hacquelyn M. and Elizabeth A. Elkins. Library Searching : Resources and Strategies : with Examples Form the Environment Sciences. New York : Jeffry Horton, 1976.

Ojiambo, Joseph Bernark. "Communication of Agricultural Information Between Research Scientists, Extension Personnel and Farmers in Kenya," Dissertation Abstracts International. 50(8) : 2286-A ; February, 1989.

Okai, Milton Nassau. "Delivery of Agricultural Ingormation to Small Farmers," Dissertation Abstracts International. 47(8) : 2856-A ; February, 1986.

Vergot, Pete, III. "Southwest Michigan Fruit and Vegerable Farmers' Use of Sources and Channels to Gain Information in Regard to New Agricultural Practices (Sources of Information, Channels of Information)," Dissertation Abstracts International. 52(5) : 1615-A ; November, 1991.

ภาคผนวก

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 พฤษภาคม 2536

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน เกษตรอำเภอกอ/ปลัดอำเภอ/ประมงอำเภอ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายรวม พุ่มแพง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด
และเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ.นนท พลชัยไพบุลย์ ประธาน

ผศ.บุญสม ก้านสังวร กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขออนุญาตสัมภาษณ์เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกร
ทั่วไป ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2536 เพื่อเป็นข้อมูลใน
การทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร

ของ

เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ที่อยู่

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
4. ประเภทของเกษตรกร เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด เกษตรกรทั่วไป
5. ประกอบอาชีพการเกษตรสาขา

..... ทำนา	 ทำไร่	 ทำสวน
..... เลี้ยงสัตว์	 เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	
6. ประกอบอาชีพการเกษตร (ตามข้อ 5) มาแล้ว ปี
7. รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพการเกษตรต่อปี บาท

ตอนที่ 2 การใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป
เขตภาคเหนือ

คำชี้แจง ในการประกอบอาชีพของท่านเพื่อให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพนั้น ท่านได้เคยใช้ประโยชน์
จากแหล่งสารสนเทศต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ประเภทของแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	มาก	น้อย	ไม่ใช้เลย
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน.....			
2. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา.....			
3. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา.....			
4. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัย.....			
5. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ.....			
6. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด.....			
7. สำนักงานเกษตรตำบล.....			
8. สำนักงานเกษตรอำเภอ.....			
9. สำนักงานเกษตรจังหวัด.....			
10. สถานีวิทยุ หรือสถานีทดลองทางการเกษตร.....			
11. ศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่.....			
12. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ.....			
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.....			
14. สำนักงานสหกรณ์การเกษตร.....			
15. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน.....			
16. ธนาคารพาณิชย์.....			
17. บริษัทที่ทำธุรกิจการเกษตร.....			

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	มาก	น้อย	ไม่ใช้เลย
18. การสาธิตของหน่วยราชการ.....			
19. การสาธิตของภาคเอกชน.....			
20. การฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา.....			
21. การเยี่ยมชมหรือทัศนศึกษา.....			
22. นิทรรศการ.....			
23. งานวันเกษตรต่างๆ.....			
24. หนังสือพิมพ์รายวัน.....			
25. นิตยสารหรือวารสารการเกษตร.....			
26. หนังสือหรือตำราการเกษตร.....			
27. เอกสารเผยแพร่ของเอกชน.....			
28. เอกสารเผยแพร่ของราชการ.....			
29. วิทยุ.....			
30. โทรทัศน์.....			
31. ภาพยนตร์.....			
32. เทปโทรทัศน์.....			
33. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน.....			
34. ญาติพี่น้อง.....			
35. เกษตรกรร่วมอาชีพ.....			
36. เกษตรกรผู้นำ.....			
37. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน.....			

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ปริมาณการใช้		
	มาก	น้อย	ไม่ใช้เลย
38. พ่อค้าคนกลาง.....			
39. พระสงฆ์.....			
40. ครูเกษตร.....			
41. พัฒนาการ.....			
42. เจ้าหน้าที่ ร.พ.ช.....			
43. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร.....			
44. เกษตรตำบล.....			
45. เกษตรอำเภอ ปลัดอำเภอ หรือ ประมงอำเภอ.....			
46. เกษตรจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือ ประมงจังหวัด.....			
47. ปลัดอำเภอ.....			
48. นายอำเภอ.....			
49. เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคาร.....			
50. เจ้าหน้าที่ องค์การ หรือมูลนิธิของเอกชน.....			
51. เจ้าหน้าที่ของบริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร.....			
52. ประสบการณ์เดิมของตนเอง.....			

แหล่งอื่นๆ ที่ได้ไปใช้หรือได้รับสารนิเทศแต่ยังไม่ได้กล่าวถึง คือ

- 1.....
- 2.....

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร

คำชี้แจง ในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรต่างๆ นั้น ท่านมีปัญหาและอุปสรรคตามรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหาและอุปสรรค		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย.....			
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ.....			
3. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ.....			
4. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย.....			
5. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ.....			
6. ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรกรรมหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย.....			
7. ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย.....			
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ.....			
9. ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดประเภทต่างๆ.....			
10. สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย.....			
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานหรือสถานีหรือศูนย์ต่างๆ ด้านการเกษตรไม่ให้ความสนใจ เมื่อไปขอพบหรือขอคำแนะนำ.....			
12. ไม่มีเวลาไปชมนิทรรศการ การสาธิต หรืองานวันเกษตร.....			
13. ไม่มีเวลาไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือทัศนศึกษา.....			

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหาและอุปสรรค		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
14. ไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการ การสาธิต งานวันเกษตร การประชุม อบรม หรือสัมมนา ที่ไหน เมื่อไร.....			
15. สิ่งพิมพ์มีราคาแพง.....			
16. หาซื้อสิ่งพิมพ์ได้ยาก.....			
17. ไม่มีเวลาติดตามอ่านสารนิเทศจากสิ่งพิมพ์.....			
18. เอกสารเผยแพร่ของราชการและเอกชนแจกจ่ายไม่ทั่วถึง.....			
19. เอกสารของราชการและเอกชนอ่านเข้าใจยาก.....			
20. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ.....			
21. ไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการวิทยุ.....			
22. รายการวิทยุให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้.....			
23. รายการวิทยุใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ.....			
24. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณวิทยุได้ไม่ชัดเจน.....			
25. ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์.....			
26. ไม่มีเวลาติดตามชมรายการโทรทัศน์.....			
27. รายการโทรทัศน์ให้สารนิเทศน้อยเกินไปไม่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้.....			
28. รายการโทรทัศน์ใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ.....			
29. บริเวณที่ตั้งบ้านรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจน.....			

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร	ระดับของปัญหาและอุปสรรค		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
30. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านให้สารนิเทศน้อยและไม่ค่อยตรงตามความต้องการ.....			
31. ญาติพี่น้องให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน.....			
32. เกษตรกรร่วมอาชีพให้สารนิเทศได้ไม่ชัดเจน.....			
33. เกษตรกรร่วมอาชีพหวั่นกลัว.....			
34. ครูเกษตรไม่มีเวลาให้.....			
35. เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐออกพบกับเกษตรกรน้อยเกินไป.....			
36. เจ้าหน้าที่การเกษตรของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้.....			
37. ไม่แน่ใจในความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่.....			
38. อ่านหนังสือไม่คล่อง.....			
39. ประสิทธิภาพการรับฟังขาดประสิทธิภาพในการฟัง.....			
40. ประสิทธิภาพการอ่านและการดู.....			

นอกจากรายการดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้แล้ว ท่านพบหรือมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรด้านอื่นๆ อีก ดังต่อไปนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือความต้องการที่จะให้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรต่างๆ เพื่อ
เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของท่านอย่างไรบ้าง (โปรดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นาสรวม พุ่มแพ่ง

เกิดวันที่ 25 กันยายน 2500

สถานที่เกิด อำเภอศรีมหาศ จังหวัดสุโขทัย

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 193/1 หมู่ 13 ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนพานพิทยาคม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 ม.ศ.3 จากโรงเรียนสุวรรณคู่นันต์วิทยา อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ. 2521 ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

พ.ศ. 2525 ค.บ.(วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์) จากวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

พ.ศ. 2537 ศศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร
ของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป
เขตภาคเหนือ

บทคัดย่อ
ของ
รวม พุ่มแพง

ขอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ 3) เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร เขตภาคเหนือ จำแนกตามประเภทของเกษตรกรและสาขาอาชีพการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ประเภทละ 30 คน รวมเป็น 60 คน การวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเดินทางไปสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเองซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้น 2 เดือน 19 วัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test และ F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เกษตรกรใช้แหล่งสารนิเทศในระดับมากในแหล่งต่อไปนี้ตามลำดับ คือ ประสภาร์เดิมของตนเอง โทรทัศน์ เกษตรกรร่วมอาชีพ เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ เกษตรกรผู้นำ เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือประมงอำเภอ และหนังสือพิมพ์รายวัน

2. เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป เขตภาคเหนือ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศในระดับมากในเรื่องต่อไปนี้ตามลำดับ คือ ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ ห้องสมุดโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรหรือมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย เจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ

3. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4. เกษตรกรต่างประเภทกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน

6. เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

7. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

8. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

9. เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

10. เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตรกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารนิเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

A COMPARATIVE STUDY OF AGRICULTURAL INFORMATION SOURCE USAGE OF
THE PROVINCIAL AWARDED AND GENERAL AGRICULTURISTS
IN THE NORTHERN REGION OF THAILAND

AN ABTRACTS

BY

RUAM PUMFANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Arts Degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

February 1994

The purposes of this study were three folds . First, it aimed to investigate agricultural information sources usage of the provincial awarded and general agriculturists in Northern region, second; to examine problems and obstacles of agricultural information usage of those agriculturists , and third, to compare the usage, problems and obstacles according to type and career of agriculturists.

The subjects comprised of 30 provincial awarded and 30 general agriculturists in the Northern region of Thailand. Structured interview was administered by reseacher within 2 months and 19 days. The T-test and F-test were used for data analysis.

The major findings were as follows:

1. Agricultural information sources usage of the provincial awarded and general agriculturists were in a moderate level. When each source was considered, the own experience, television, fellow farmers, government extension publications, contact farmers, district agricultural officers, and newspapers, respectively were in a high level.

2. Problems and obstacles of agricultural information sources usage of the provincial awarded and general agriculturists were in a moerate level. When each source was considered, there were in a high level : having no time to use the library or village reading center, school library was far from dwelling, private sector officers had no time, and there was no information needed in elementary school library respectively.

3. There was a significant difference at .01 level in information sources usage among agriculturists with different types.

4. There was a significant difference at .05 level in problems and obstacles of information sources usage among agriculturists with different types.

5. There was no significant difference among agriculturists with different careers.

6. There was a significant difference at .01 level in problems and obstacles among agriculturists with different careers.

7. There was no significant difference in information sources usage among awarded agriculturists with different careers.

8. There was a significant difference at .05 level in sources usage among general agriculturists with different careers.

9. There was a significant difference at .05 level in problems and obstacles of information sources usage among awarded agriculturists with different careers.

10. There was no significant difference in problems and obstacles of information sources usage among general agriculturists with different careers.